

Ungar & Medier 2005

**Fakta om barns och
ungas användning
och upplevelser
av medier**

Innehåll

Förord	3
Bakgrund, syfte och metod	5
Sammanfattning av undersökningen	6
1. Något om barnen och ungdomarna själva	9
Hur mycket tid ägnar man åt medier?	15
Själv eller tillsammans med andra?	19
2. TV, video och DVD	21
Vad ser man på TV?	23
Vad ser man på video/DVD?	24
Nyheterna på TV	24
Dokusåpor	27
Diskuterar man vad man sett på TV, video eller DVD med sina föräldrar?	31
3. Datorspel och TV-spel	33
Vilka spel spelar man?	35
Vad tycker man om att spela dator- och TV-spel?	36
4. Internet	39
Vad gör man på Internet?	41
Vem chattar man med?	43
Sex och pornografi	44
Att träffas i verkligheten	47
5. Avslutande frågor	51
Medieinnehåll man mår dåligt av	52
Ägnar man sin tid åt rätt saker?	53
Hur skulle man uppleva en vecka utan medier?	55
6. Kommentarer till delmålgrupper	57
Högkonsumenter	58
Barn och unga med regler	58
Bilaga	61
Fakta om undersökningen	62

Förord

Barns och ungas liv och fritid ser helt annorlunda ut i dag än för bara tio år sedan. Skälen är många men en viktig orsak är förändringar i medielandskapet, där interaktiva medier i hemmet, som datorspel och Internet, blivit en naturlig del av många barns och ungas vardag.

I takt med utvecklingen har oron ökat i vuxenvärlden. Om medieväldet tidigare stod i fokus finns i dag också sex och pornografi med i debatten om skadlig mediepåverkan. Dessutom har en ytterligare aspekt växt fram som handlar om den tid barn och unga tillbringa framför skärmarna, dels framför TV:n men främst framför datorskärmen med datorspel och Internet. I detta ligger underförstått att sociala aktiviteter, fysisk aktivitet och skolarbete åsidosätts till förmån för stillasittande konsumtion av medier.

Medierådet, som har till uppdrag att följa utvecklingen när det gäller barns och ungas mediesituation, kan konstatera att medieanvändning bland unga i mångt och mycket verkar uppfattas som problematisk.

Finns det anledning till all denna oro? En central uppgift för Medierådet är att ta fram fakta och ge underlag för beslut, hos föräldrar, mediebransch och politiker. Hur mycket tid spenderar egentligen barn och unga på medier? Är de som spelar mycket datorspel ointresserade av andra former av aktivitet? Blir de rent av beroende? Vilket innehåll mår de dåligt av att se? Varför är det så attraktivt att titta på dokusåpor?

Det förekommer alltför ofta att uppgifter om barns och ungas medievanor får stort utrymme i press och TV, trots att de bygger på bristfällig vetenskaplig grund. Chockrubriker blir lätt till sanningar. I syfte att ge en saklig och rättvisande bild av situationen i Sverige har Medierådet gett ARS Research AB i uppdrag att genomföra en representativ studie bland 2000 barn och unga mellan 9 och 15 år. Resultatet, som här presenteras, ger en aktuell kunskap som hittills saknats på detta område.

Medierådets målsättning är att detta ska bli en återkommande studie som på sikt även skall ge insikt om barns och ungas medievanor över längre tid.

Inger Segelström
ordförande

Ann Katrin Agebäck
kanslichef

Bakgrund, syfte och metod

Medierådet är en kommitté inom Regeringskansliet (Utbildnings- och kulturdepartementet) som arbetar med barns och ungas mediesituation och med frågor om mediepåverkan. En stor del av Medierådets arbete handlar om att ta fram fakta och kunskap och sprida information och råd om medier till föräldrar och skolor.

För sitt arbete behöver Medierådet aktuell kunskap om hur barn och unga använder och upplever olika medier. Då bästa källan till denna kunskap är barn och ungdomar själva, har Medierådet gett ARS Research AB i uppdrag att genomföra en undersökning bland dessa.

Syftet med undersökningen är att mäta barns och ungdomars användning och upplevelse av TV, film, dator- och TV-spel och Internet, samt att få en bild av mediesituationen i hemmet.

Målgruppen är barn och ungdomar 9-15 år. Dessa är indelade i två grupper:

- 9–11 år (upp till 12 år)¹
- 12–15 år (upp till 16 år)

Undersökningen är genomförd som en kvantitativ urvalsundersökning med postal enkät. Sammanlagt skickades enkäter ut till 2000 barn och ungdomar, 1000 i vardera urvalsgrupp. Frågeformulär har utarbetats i två versioner, en grundversion för de yngre barnen och en längre, något vidareutvecklad version för de äldre barnen/ungdomarna. Undersökningen pågick mellan 16 mars och 12 maj 2005.

Ytterligare fakta om undersökningen återfinns i bilaga 1.

¹ Observera att vissa hunnit fylla 12 respektive 16 år under undersökningens genomförande.

Sammanfattning av undersökningen

Nedan följer en kommenterad sammanfattning av undersökningens huvudresultat och därefter en detaljerad genomgång av resultatet fråga för fråga. Utgångspunkten är formuläret till de äldre barnen, då dessa fick flest frågor. Den grafiska redovisningen är på totalnivå eller per ålderskategori (**barn** resp. **unga**). Intressanta resultat och skillnader mellan delmålgrupper på totalnivå kommenteras i den löpande texten. I enstaka fall skiljer sig även formuleringar och svarsalternativ mellan formulären, vilket kommenteras.

Observera att i den löpande texten markeras de olika åldersgrupperna med fetstil. **Barn/en** i fetstil avser alltid undersökningens yngre ålderskategori (9–11 år) och **unga** alltid den äldre ålderskategorin (12–15 år). När begreppet barn förekommer utan fetmarkering avses barn i allmänhet, dvs. inte den för undersökningen specifika ålderskategorin.

I rapporten förekommer begreppet högkonsument². Den främsta orsaken till att skilja ut en sådan grupp har varit att det finns en spridd uppfattning att de som ägnar mer tid åt mediebruk än genomsnittet försakar eller försummar annan aktivitet, i synnerhet fysisk aktivitet och att vistas utomhus. Denna studie är upplagd så att det är möjligt att undersöka detta antagande. Det mest problematiska är dock att definiera vad som är att betrakta som en högkonsument. Vissa medieformer är uppbyggda på ett sätt som gör att man måste ägna dem en viss sammanhållen tid för att överhuvudtaget få ut något av dem, medan andra medieformer inte kräver detta i samma utsträckning. Detta innebär att den definition som valts i denna studie främst är att betrakta som en praktisk avgränsning och skall inte ses som en vedertagen definition som markerar ett riskfyllt eller negativt beteende.

² Individer som ägnar tre timmar eller mer åt någon medieform en vanlig dag.

- Sju av tio har antingen TV, video/DVD, TV-spel och/eller dator på sitt rum.
- Hälften brukar prata med sina föräldrar om vad de sett på TV, video eller DVD.
- Datorspel och Internet är det man oftast använder på egen hand, drygt hälften säger att de oftast är ensamma när de håller på med datorspel eller Internet.
- Ser man till hur många som använder något media tre timmar eller mer per dag (högkonsumenter) visar undersökningen att andelen i genomsnitt är:
 - TV 21 %
 - Internet 15 %
 - Datorspel 8 %
 - TV-spel 4 %
 - Video/DVD 3 %
- **Unga** (12-15 år) tittar mer på TV, spelar mer datorspel och använder Internet mer, än vad **barnen** (9-11 år) gör.
- Regler kring mediebruket är relativt vanligt förekommande, framför allt för de yngre barnen.
- Undersökningen visar att 83 % av **barnen** och 41 % av de **unga** har någon regel kring TV-tittande (regel om tid eller program/film).
- 71 % av **barnen** och 35 % av de **unga** har någon regel om datorspel och TV-spel (tiden eller spelet). Då vissa inte spelar över huvudtaget, visar resultatet att andelen som uppger att de inte har några uttalade regler, uppgår till ett av fem **barn** och fyra av tio **unga**.
- 64 % av **barnen** och 66 % av de **unga** har någon regel kring Internet (tiden eller vad man får göra). Då vissa barn inte använder Internet alls ger det att 6 % av **barnen** och 25 % av de **unga** inte har några uttalade regler.
- Sju av tio **barn** och **unga** tittar på dokusåpor. Man förhåller sig inte helt okritisk till dokusåpor. Få skulle själva vilja vara med. Man beundrar inte dem som är med och man tycker inte heller att man lär sig saker där som är bra att kunna i livet. Det påstående flest håller med om är "Man får något att prata om med kompisar".
- Chattar man, vilket fyra av tio **barn** och sju av tio **unga** gör, så är det oftast med någon man känner och/eller genom kompisprogram. I genomsnitt har uppskattningsvis 5 % träffat folk i verkligheten som man lärt känna via Internet. Det förekommer att man har gått själv till mötet. En person råkade ut för att någon sade något elakt, två personer uppger att mötet var misslyckat, tre personer ångrade sig och gick därifrån. Ingen har varit med om att personen de träffat försökt göra dem illa.
- Bland de **unga** (12-15 år) har hälften av pojkarna och cirka tre av tio flickor kom-

mit i kontakt med sex- och porrsajter åtminstone någon gång. Bland dem som kommit i kontakt med sådant material uppger drygt hälften att de inte brydde sig, men bland flickorna är det fler som på olika sätt signalerar ett obehag. 36 % av flickorna som kommit i kontakt med sådant material uppger att "Jag önskar att jag aldrig hade sett det".

- Både **barn** och **unga** framhåller att det finns innehåll i TV, film, spel och på Internet som de mått dåligt av att se. Värst tycks vara när barn lider, men även när djur och andra (vuxna) lider tar man illa vid sig. Verkligt våld upplevs också av många som obehagligt, framför allt av **barnen**.
- Flertalet **barn** och **unga** ser på nyheterna åtminstone ibland. Fyra av tio **barn** och hälften av de unga ser på nyheter varje vecka. Flickor uppger i betydligt lägre grad att de ser på nyheter jämfört med pojkar.
- På frågan om man ägnar för mycket respektive för litet tid åt olika aktiviteter, så svarar merparten att de ägnar lagom med tid åt TV, Internet, spel, familjen, fritidsaktiviteter, läxor och kompisar.
- Samtidigt uppger mellan 20 % och 31 % att de skulle vilja ägna mer tid åt att sporta/träna, sova, kompisar, läxor, fritidsaktiviteter och familjen.
- De som i undersökningen kallas högkonsumenter (tre timmar eller mer en vanlig dag på något media), är de som också tycker att de ägnar för mycket tid åt TV, spel eller Internet.
- 7 % tycker att en vecka utan TV, datorspel och Internet skulle vara skönt, 40 % att det inte spelar så stor roll, 30 % att det skulle vara tråkigt och trist och 12 % att det skulle vara omöjligt.

1. Något om barnen och ungdomarna själva

Redovisningen börjar med ett antal frågor som ger en bild av målgruppen, bland annat deras tillgång till medier i hemmet och deras preferenser när det gäller fritidsaktiviteter.

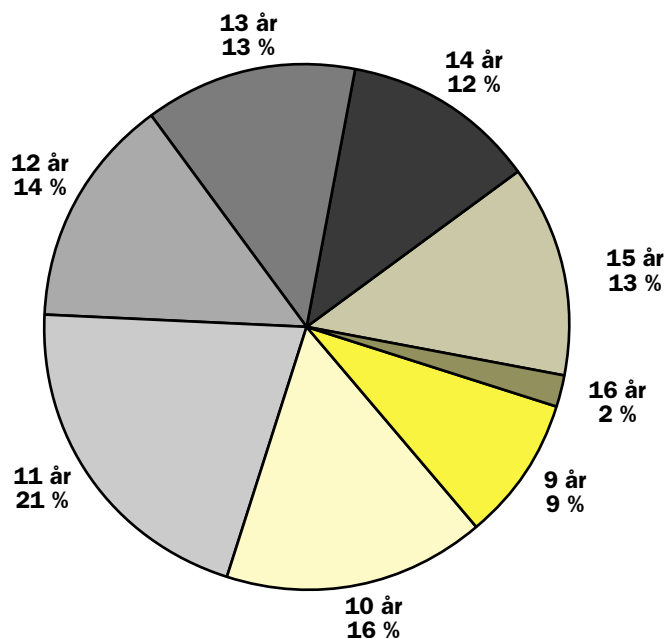
Är Du pojke eller flicka?

Undersökningen har resulterat i en jämn fördelning av svar från pojkar och flickor.

- Pojkar 49 %
- Flickor 51 %

Fördelningen är lika jämn i de två grupperna; **barn** (9 - 11 år) **unga** (12 - 15 år).

Hur gammal är Du?

Bas: Samtliga

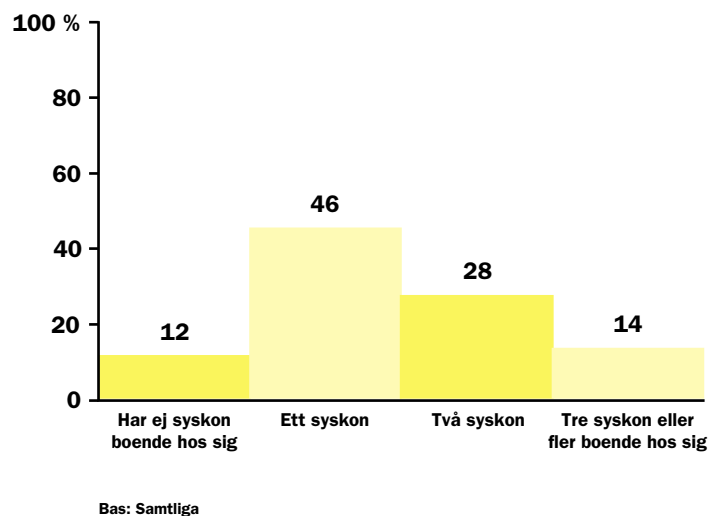
Utifrån de medverkandes svar kan man se att det är en god spridning på ålder inom målgruppen.

Har Du syskon som bor tillsammans med Dig och i så fall hur många?

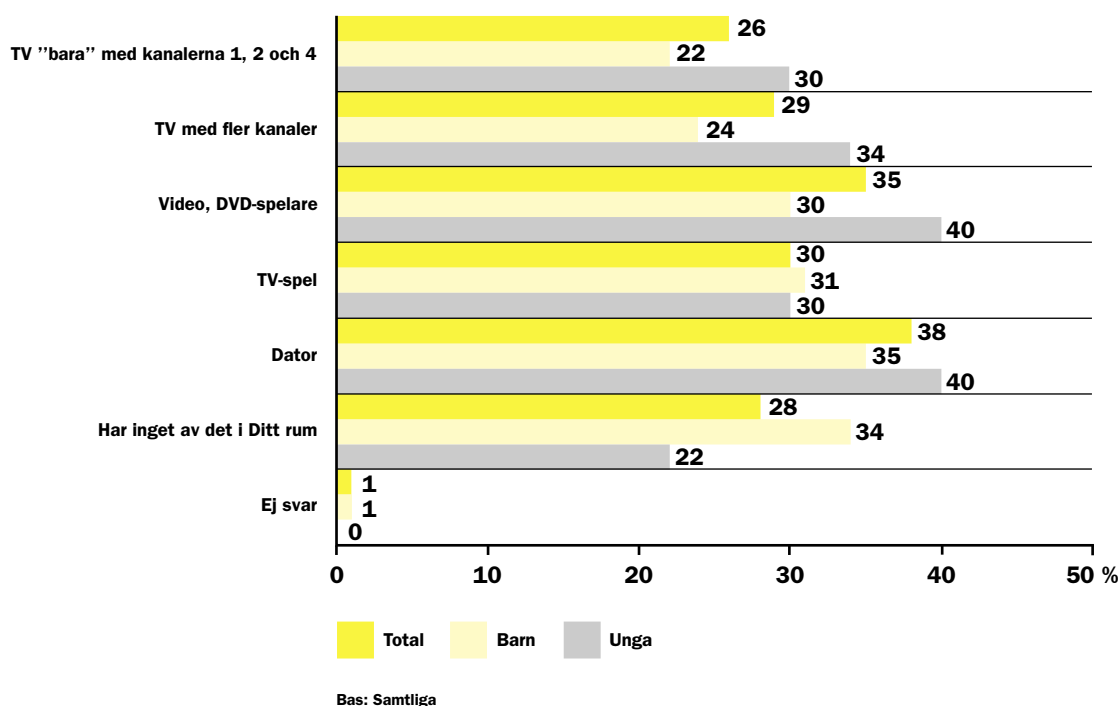
88 % har syskon boende tillsammans med sig. Situationen är lika hos **barn** och hos **unga**. Bland dem som har syskon ser det ut på följande sätt:

- Ett syskon 53 %
- Två syskon 32 %
- Tre eller fler syskon 16 %

Omräknat mot basen *samtliga* blir resultatet följande:

Vad finns i Ditt rum/rummet där Du bor? Du kan kryssa för flera svar

Det är relativt vanligt förekommande att man har något av ovanstående i sitt rum. Inkluderar vi dem som valt att inte svara på frågan (ej svar) bland dem som uppgett att de inte har något av ovanstående i rummet, visar det sig att 71 % har någon form av medieburnare på sitt rum.

Det skiljer sig något mellan åldersgrupperna:

- Barn 65 %
- Unga 78 %

Sett till samtliga **barn** och **unga** har man i genomsnitt lämnat 1,6 svar var. Sett till dem som har något av ovanstående, har man kryssat för 2,2 svar var.

Det är vanligast att man har en TV på rummet. Läger man ihop de två första svarsalternativen får man följande fördelning för vad man har på rummet:

● Har TV	55 %	(barn 46 %, unga 64 %)
● Har dator	38 %	(barn 35 %, unga 40 %)
● Har video/DVD-spelare	35 %	(barn 30 %, unga 40 %)
● Har TV-spel	30 %	(barn 31 %, unga 30 %)

Det finns vissa skillnader mellan flickor och pojkar i detta avseende. Pojkar har i högre utsträckning uppgett att de har TV-spel på rummet:

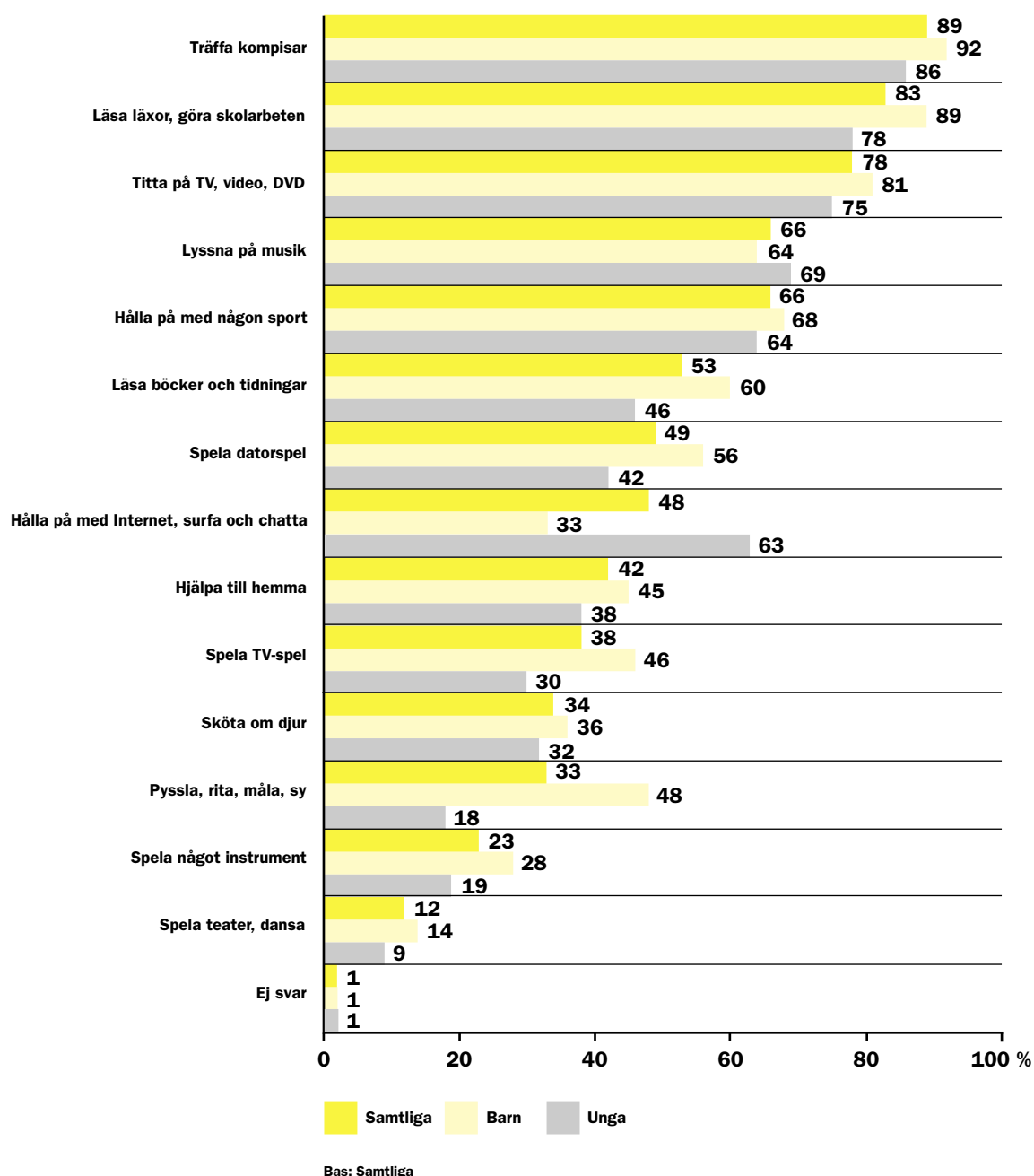
- Pojkar 47 %
- Flickor 14 %

Detsamma gäller frågan om de har dator på rummet:

- Pojkar 43 %
- Flickor 32 %

Förekomsten av mediebärare på barnens egna rum har ökat kraftigt under senare år och torde delvis kunna förklaras med att tekniken blivit billigare och att dess livslängd förkortats avsevärt, men det kan samtidigt inte vara hela förklaringen. Det förefaller som om teknikens spridning i samhället samtidigt inneburit en förändrad syn på mediebruk. Placeringen och användningen av TV:n kanske är det tydligaste exemplet på denna förändring. För några decennier sedan var det en självklarhet att man endast hade en TV-apparat i hemmet. Den var centralt placerad i ett gemensamt utrymme i hemmet. Tittandet var också i huvudsak en gemensam aktivitet inom familjen och programsättningen och tidpunkten avgjorde hur många och vilka familjemedlemmar som var med. I takt med ett ökat programutbud och den billigare, allt snabbare uppgraderade tekniken har tittandet blivit mer individualiserat. Barnen har i och med detta fått en mer privat sfär i hemmet när det gäller mediebruk och det är inte ovanligt att man har såväl en egen TV som egen dator, TV-spelskonsol etc. Detta har givetvis effekter på föräldrars insyn när det gäller barnens mediebruk.

Vad brukar Du göra på fritiden/efter skolan? Du kan kryssa för flera svar

Diagrammet visar i vilken utsträckning barnen och ungdomarna har kryssat för olika aktiviteter. Aktiviteterna är rangordnade efter dem som flest kryssat för bland samtliga. Rangordningen är relativt lika mellan **barn** och **unga** när det gäller vissa aktiviteter som kompisar, läxor, TV, musik och sport – aktiviteter som flertalet kryssat för. Rangordningen är även lika för vissa aktiviteter som kommer längre ned, till exempel att hjälpa till hemma och sköta om djur.

Om man tittar på de aktiviteter som skiljer grupperna åt ser man att **barnen** i högre grad har svarat att de läser böcker och tidningar, spelar TV-spel, pysslar eller spelar något instrument. De **unga** uppger i högre grad att de håller på med Internet. Det är den aktivitet som kommer på sjätte plats för de **unga**, med 63 %.

I genomsnitt har man kryssat för cirka sju aktiviteter var, **barnen** har kryssat för något fler aktiviteter och de **unga** något färre.

Det finns även vissa skillnader mellan könen. Det gäller bland annat datorspel och TV-spel, vilket pojkar spelar i större utsträckning. Dessa skillnader syns inte när det gäller Internet och TV/video/DVD.

Även andra aktiviteter skiljer, pojkar har i större utsträckning kryssat för att hålla på med någon sport:

- Pojkar 71 %
- Flickor 61 %

Flickor har i högre utsträckning kryssat för andra aktiviteter, som att lyssna på musik, läsa, hjälpa till hemma, pyssla, sköta om djur, hålla på med teater/dans. Även om både pojkar och flickor i stor utsträckning har kryssat för läxor så har flickorna gjort detta i signifikant högre utsträckning:

- Flickor 86 %
- Pojkar 81 %

Vad gäller att träffa kompisar och spela något instrument är skillnaderna mindre.

Kanske mest intressant att titta på är hur de som definierats som högkonsumenter av något media (tre timmar eller mer åt något media en vanlig dag) svarar när det gäller andra typer av aktiviteter. Det finns ett antagande att de som ägnar mycket tid åt medier försakar andra aktiviteter, i synnerhet sådant man gör utomhus eller som innebär att man rör på sig.

Undersökningen visar att högkonsumenterna tenderar att i lägre utsträckning kryssa för att de håller på med någon sport, detta gäller framförallt högkonsumenter av video/DVD. Annars skiljer de sig inte så mycket från genomsnittet när vi ser resultatet i denna fråga. Det är framförallt högkonsumenterna av Internet som genomgående ligger lägre än genomsnittet när det gäller andra typer av aktiviteter, dock inte när det gäller att träffa kompisar. Skillnaderna mellan högkonsumenterna och genomsnittet är generellt sett så pass små att man inte kan utläsa att deras mediebruk inkräktar på annan aktivitet.

Inga av de fysiska eller sociala aktiviteterna är så låga hos dem att man kan utläsa någon form av beroende som slår ut allt annat. Till exempel ligger de till och med något över genomsnittet när det gäller att hjälpa till hemma och att träffa kompisar.

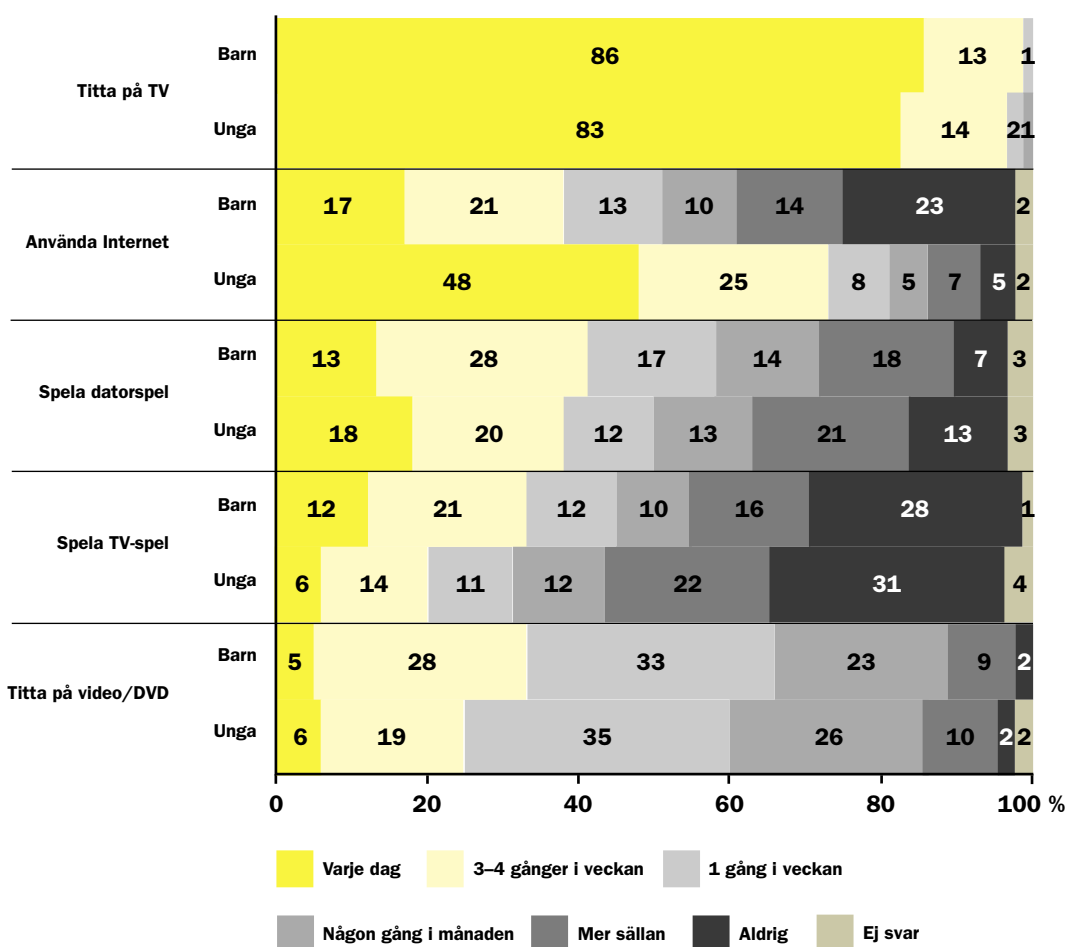
Tabellen visar ett urval av aktiviteter som inte är kopplade till mediebruk.

	Genomsnitt	Högekonsument TV	Video/DVD	Datorspel	TV-spel	Internet
Sporta	66 %	57 %	46 %	55 %	59 %	57 %
Hjälpa hemma	42 %	42 %	54 %	34 %	48 %	31 %
Läsa böcker, tidningar	53 %	51 %	43 %	45 %	48 %	41 %
Göra läxor	83 %	81 %	73 %	76 %	87 %	70 %
Pyssla, rita	33 %	28 %	32 %	26 %	31 %	20 %
Träffa kompisar	89 %	85 %	89 %	91 %	93 %	91 %

Hur mycket tid ägnar man åt medier?

För att få en bild av barnens och ungdomarnas mediekonsumtion ställdes två frågor kring hur ofta och hur länge man använder olika medier. Observera att dessa frågor varit utformade så att alla alternativ funnits tillgängliga samtidigt, vilket innebär att de har kunnat väga aktiviteterna mot varandra.

Ungefär hur ofta brukar Du ...?

Bas: Samtliga i respektive grupp

I diagrammet rangordnas medierna efter hur ofta man tittar/använder dem och ger en direkt jämförelse mellan de två åldersgrupperna (**barn** resp. **unga**).

När det gäller TV är resultatet för **barnen**:

- Tittar på TV varje dag 86 %
- Tittar 3-4 gånger i veckan 13 %

TV-tittandet uppgår alltså till närmare 100 % om man inkluderar dem som tittar 3-4 gånger i veckan.

När det gäller Internet är användningen bland **barnen** mindre omfattande:

- Använder Internet varje dag 17 %
- Använder Internet 3-4 gånger i veckan 21 %
- Använder aldrig Internet 23 %

Lägger man till dem som valt att inte svara (2 %) så kan man anta att ett av fyra **barn** aldrig använder Internet.

När det gäller dator- och TV-spel respektive video/DVD är resultatet för **barnen**:

- Spelar datorspel varje dag eller 3-4 gånger i veckan 41 %
- Spelar TV-spel varje dag eller 3-4 gånger i veckan 33 %
- Tittar på video/DVD varje dag eller 3-4 gånger i veckan 33 %

Ser vi till de **unga** så tittar de på TV ungefär lika ofta som **barnen**. Annars är konsumtionsmönstret förändrat. De **unga** använder Internet i betydligt större utsträckning och det är en avsevärt mindre andel som uppger att de aldrig använder Internet:

- Använder Internet varje dag 48 %
- Använder Internet 3-4 gånger i veckan 25 %
- Använder aldrig Internet 5 %

De **unga** ligger ungefär på samma nivå som den yngre åldersgruppen när det gäller datorspel men betydligt lägre när det gäller TV-spel samt video/DVD:

- Spelar datorspel varje dag eller 3-4 gånger i veckan 38 %
- Spelar TV-spel varje dag eller 3-4 gånger i veckan 20 %
- Tittar på video/DVD varje dag eller 3-4 gånger i veckan 25 %

För övrigt kvarstår de könsskillnader som visade sig i föregående fråga. Pojkar spelar dator- och TV-spel betydligt oftare än flickor:

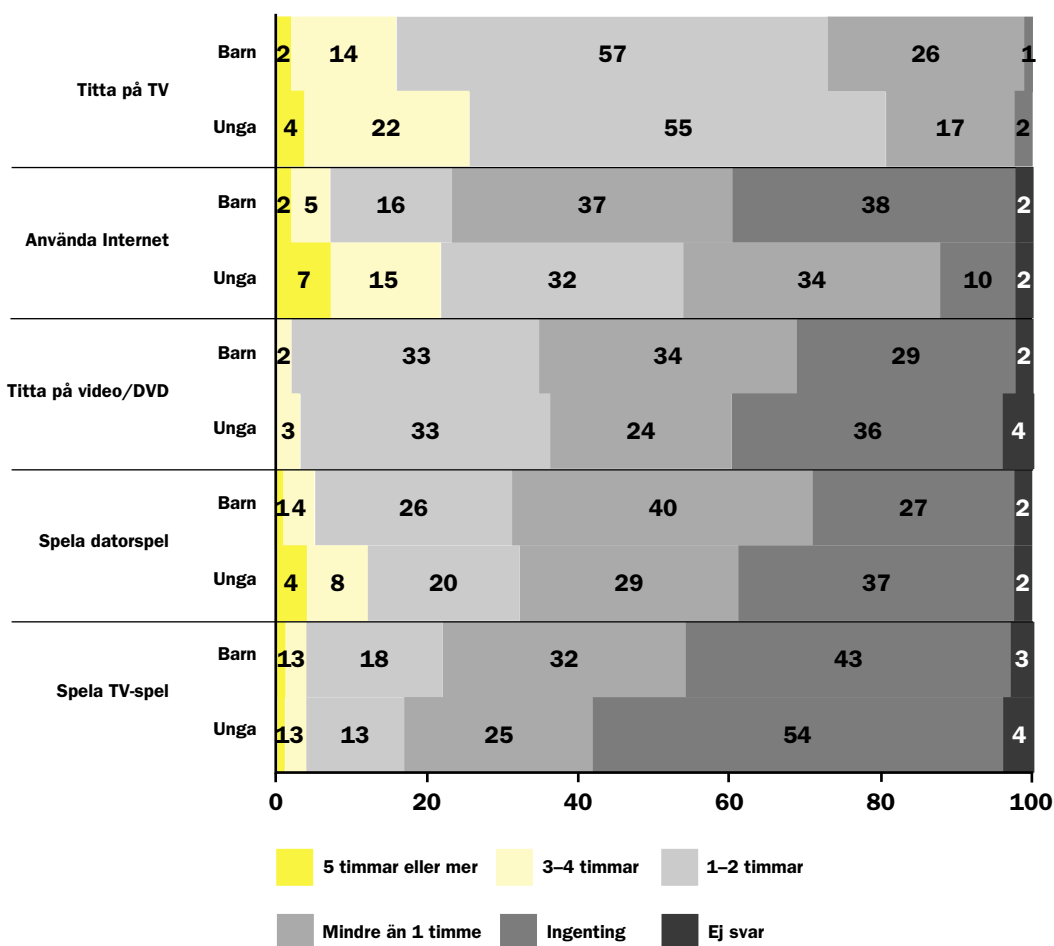
Spelar datorspel varje dag eller 3-4 gånger i veckan:

- Pojkar 56 %
- Flickor 25 %

Spelar TV-spel varje dag eller 3-4 gånger i veckan:

- Pojkar 47 %
- Flickor 7 %

Om Du tänker på en vanlig dag, ungefär hur länge brukar Du...?

Bas: Samtliga i respektive grupp

Medierna är rangordnade efter vad flest har markerat att de tittar på/spelar en timme eller mer varje dag.

Inledningsvis kan man konstatera att andelen högkonsumenter är liten, om högkonsumenter definieras som de som tittar på/använder ett media tre timmar eller mer en vanlig dag. En mindre andel av dessa använder de enskilda medierna i fem timmar eller mer en vanlig dag. Däremot är det en stor andel som svarat "Ingenting".

Bland **barnen**, den yngre ålderskategorin, är resultatet när det gäller TV:

- Tittar på TV fem timmar eller mer en vanlig dag 2 %
- Tittar 3-4 timmar 14 %
- Tittar 1-2 timmar 57 %

För de **unga** är resultatet:

- Tittar på TV fem timmar eller mer en vanlig dag 4 %
- Tittar 3-4 timmar 22 %
- Tittar 1-2 timmar 55 %

Konsumtionen är likartad mellan de två åldersgrupperna, det är dock något fler i den äldre gruppen som är högkonsumenter av TV:

- Barn 16 %
- Unga 26 %

Användningen av Internet skiljer sig stort mellan grupperna, något som redan visat sig i föregående fråga. Nedan redovisas andelen högkonsumenter av Internet i de olika åldersgrupperna:

- Barn 7 %
- Unga 22 %

Intressant att notera är att 7 % av de **unga** uppger att de använder Internet 5 timmar eller mer en vanlig dag. Samtidigt är det 10 % bland de **unga** som svarat att de inte alls använder Internet en vanlig dag.

När det gäller tittandet på video/DVD är det ingen skillnad mellan åldersgrupperna och endast ett fåtal är högkonsumenter (2 resp. 3 %).

Även när det gäller datorspel och högkonsumenter är skillnaderna små mellan **barn** och **unga**:

- Barn 5 %
- Unga 12 %

En relativt stor andel uppger att de aldrig spelar datorspel:

- Barn 27 %
- Unga 37 %

Andelen högkonsumenter av TV-spel är relativt låg, 4 % i båda grupperna.

Konsumtionsmönstret för TV, video/DVD och Internet skiljer sig inte heller så mycket mellan könen, däremot för datorspel och TV-spel. I synnerhet gäller detta andelen högkonsumenter av datorspel:

- Pojkar 13 %
- Flickor 3 %

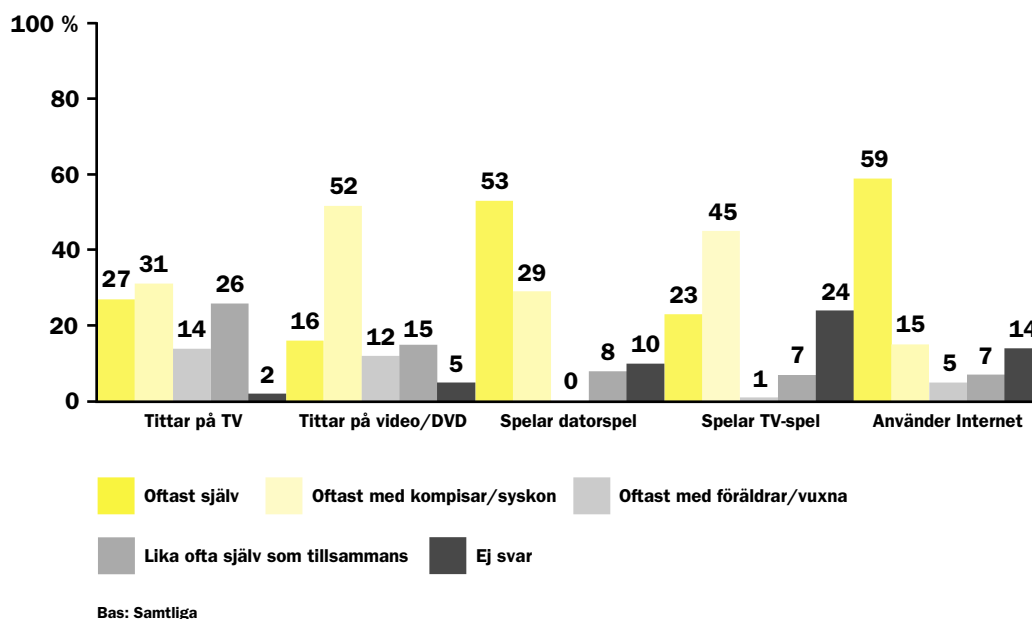
Det framkommer att högkonsumenter av ett media ligger ofta högt för andra medier, om man jämför med snittet för alla **barn** och **unga**.

Orsakerna till att dator- och TV-spelandet är så mycket mer utbrett bland pojkar jämfört med flickor är svåra att peka ut. Mycket talar för att det till viss del handlar om spelens utformning och att marknadsföringen riktats mot pojkar/män, men också att själva aktiviteten på något sätt är mer tilltalande för pojkar. Att spela datorspel kräver ett visst teknikintresse som inte är specifikt knutet till själva spelandet. Det handlar om att ladda ned och installera tilläggsfiler, att själv modifiera spelen, att uppgradera och trimma sin dator och dess kapacitet etc.

Själv eller tillsammans med andra?

När det ställs frågor kring medieanvändning är det viktigt att undersöka själva aktivitetens sociala inramning. Är man själv eller är det någonting man gör tillsammans med andra? Det är stor skillnad mellan att sitta ensam och att till exempel vara omgiven av kompisar när man tittar på TV eller spelar spel. Att titta på TV tillsammans med andra är en social aktivitet där kommunikationen mellan de närvarande kan vara väl så betydelsefull som vad som egentligen visas på skärmen. Närvaron av andra påverkar och förändrar intrycken i hög grad och det visar sig också att man ofta väljer att vara tillsammans med kompisar när man använder medier. Det är helt enkelt roligare att se ett program eller en film tillsammans med någon än att titta ensam. Det finns också en grundläggande skillnad mellan att spela datorspel jämfört med TV-spel. TV-spelen är ofta uppbyggda så att man spelar mot en annan person som befinner sig i samma rum. Det kan till exempel handla om bilspel eller sportspel där spelarna har varsin handkontroll och spelar på samma skärm, det vill säga TV:n. Datorspelen spelas generellt sett oftare med datorgenererade med-/motspelare eller online mot andra personer som befinner sig någonstans i världen, men sällan i samma rum som en själv. Denna skillnad visar sig också i svaren på nedanstående fråga.

Är Du oftast själv eller är Du tillsammans med andra när Du ...

Resultatet presenteras för samtliga **barn** och **unga** då skillnaderna är relativt små och delvis kan förklaras av att man i olika utsträckning använder de olika medierna. Generellt sett är man oftast med andra när man tittar på video/DVD och spelar TV-spel och oftast själv när man använder Internet och spelar datorspel. TV-tittandet är det som varierar mest och också den aktivitet där man i störst utsträckning uppgett att man lika ofta är själv som med andra. En tydlig skillnad mellan åldersgrupperna framkommer dock och det gäller Internetanvändningen.

Nedan visas fördelningen mellan **barn** och **unga** för dem som uppger att de oftast är själva när de använder Internet:

- Barn 46 % (oftast med andra 29 %)
- Unga 72 % (oftast med andra 13 %)

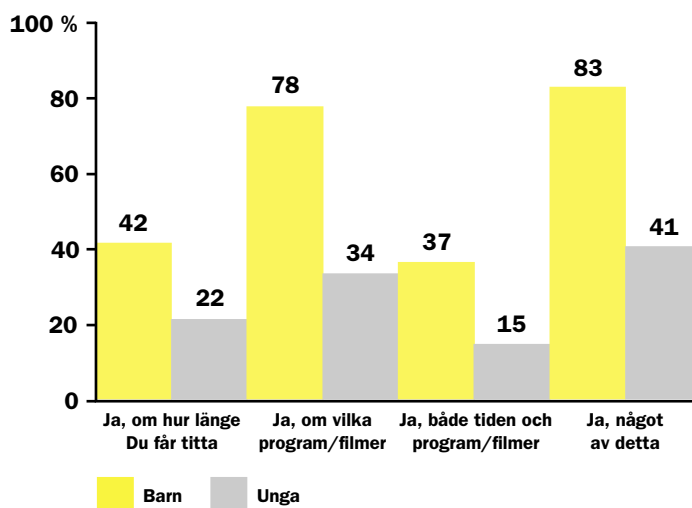
I den mån man har sällskap så är det i första hand av kompisar eller kanske syskon, och mer sällan av föräldrar eller andra vuxna. Det är tydligt att Internetanvändningen är speciell eftersom det är den aktivitet som flest uppger att de ägnar sig åt på egen hand. Detta gäller i synnerhet de **unga**. En senare fråga visar att det man oftast gör när man använder Internet är att chatta. Det gäller i synnerhet den äldre gruppen och har givetvis betydelse för hur man svarar på ovanstående fråga. Att chatta med någon kan till viss del jämföras med ett telefonsamtal och det är ju sällan något man gör med någon bredvid sig.

2. TV, video och DVD

Man kan anta att de flesta föräldrar har åsikter om sina barns mediebruk. Det kan gälla innehåll men också hur mycket tid deras barn ägnar åt medier. För att få en bild av i vilken utsträckning barnen uppfattar att de har regler kring sitt mediebruk har det ställts frågor kring detta. Först följer en fråga som handlar om förekomsten av regler i hemmet när det gäller att titta på TV, video och DVD. Dessa frågor ställs även för datorspel/TV-spel och Internet. I samband med detta skall poängteras att det kan finnas andra sätt än uttalade regler att "hålla koll på" sitt barns mediekonsumtion. Det kan även ske genom naturliga avbrott för till exempel måltider, idrottande, familjeaktiviteter m.m.

**Har ni regler hemma hos Dig om hur länge Du får titta på TV, video eller DVD?
Har ni regler hemma hos Dig om vilka TV-program eller filmer Du får titta på?**

Det visar sig att det är relativt vanligt förekommande med regler kring TV-tittandet. De **unga** uppger dock i betydligt lägre utsträckning att de har regler. Andelen som svarat "Ja" redovisas nedan för **barn** resp. **unga**.

Bas: Samtliga i respektive grupp

Diagrammet visar att:

- 83 % av barnen har någon regel hemma som berör tittandet på TV eller på filmer
- 41 % av de unga har någon sådan regel

Generellt sett är det vanligare att reglerna rör vad de får se, än hur länge de får titta och detta gäller både **barn** och **unga**. De **unga** uppger dock i betydligt lägre grad att de har sådana regler:

- 78 % av barnen har regler om vad de får se
- 34 % av de unga har regler om vad de får se

Sett till undergrupperna på totalnivå syns inga skillnader mellan könen. Intressant att notera är att högkonsumenterna av TV i mindre utsträckning än genomsnittet har regler hemma hos sig:

- 25 % har regler om tiden
- 43 % har regler om innehållet
- 17 % har regler om både tid och innehåll
- 51 % har regler om endera tiden eller programmet/filmen

Vad ser man på TV?

För att få en bild av vad barn och unga helst tittar på för typ av program på TV har en öppen fråga ställts. Här har alltså inga svarsalternativ angetts utan de har helt fritt fått lista tre program de brukar titta på.

Vilka TV-program brukar Du titta på? Skriv tre TV-program som Du brukar se

97 % har lämnat något svar och i genomsnitt har man lämnat tre svar var.

Sett till det totala antalet svar och med samtliga som bas framkommer att det överlägset populäraste TV-programmet är den animerade serien *Simpsons*. *Simpsons* är en amerikansk humoristisk/satirisk serie som främst är riktad till en vuxen publik, men som även tilltalar barn och ungdomar.

På andra plats återfinns det svenska tävlingsprogrammet *Fortet* (tidigare känt under namnet *Fångarna på fortet*). *Fortet* utspelar sig på en gammal Napoleonfästning mitt ute i havet där kända artister/skådespelare tävlar i lag mot varandra och utför olika utmaningar i syfte att samla på sig nycklar som leder till en skatt.

På delad tredjeplats hamnar dokusåpan *Big Brother*, ungdomsdramaserien *Livet enligt Rosa* och dramaserien *Lost*. *Big Brother* är en omdebatterad och kontroversiell dokusåpa där deltagarna är inlåsta i en lägenhet under ständig kameraövervakning och tävlar om vem som är sist kvar och därigenom vinner en stor summa pengar. *Livet enligt Rosa* är en svensk dramaproduktion som enligt SVT riktar sig till hela familjen. Serien handlar om Rosa som går i sexan och bor på Södermalm i Stockholm med sin mamma och halvsyster. *Lost* är en amerikansk dramaserie som handlar om en grupp personer som efter en flyplanskrasch blivit strandsatta på en öde ö.

Det finns tydliga skillnader mellan åldersgrupperna och de uppträder tidigt. *Simpsons* ligger i topp både hos **barnen** och de **unga**, men sedan skiljer de sig åt. För **barnen** är det *Livet enligt Rosa* och *Fortet* som delar andraplatsen följt av *Bolibompa* på en tydlig tredjeplats, medan *Big Brother* och *Lost* ligger betydligt längre ned. *Bolibompa* är SVT:s populäraste barnprogram med lång tradition och olika programpunkter. "Hemmafisarprogrammet" *Äntligen hemma* återfinns på fjärde plats för **barnen**.

För de **unga** intar *Big Brother* en tydlig andraplats vilket förklarar dess höga placering totalt sett. På delad tredjeplats finner man tidigare nämnda *Lost* och dokusåpan *Paradise Hotel* som går ut på att deltagarna skall bilda par och rösta ut varandra.

Sammanfattningsvis kan man säga att **barnen** tycks föredra "barnvänliga" program medan de **unga** är mer intresserade av program av "vuxnare" karaktär.

Vad ser man på video/DVD?

**Vilken typ av videofilmer eller DVD-filmer brukar Du se?
Skriv de 3 senaste filmerna som Du har tittat på**

92 % har lämnat något svar och i genomsnitt har man nämnt tre filmer var.

Sett till det totala antalet svar och med samtliga som bas blir resultatet att den animerade filmen *Superhjältarna/The Incredibles* hamnar på förstaplats. Filmen är tydligt riktad mot en barn- och familjepublik och fortsätter den tradition som Disneyfilmerna en gång startade. Superhjältarna skiljer sig dock visuellt från de tecknade Disneyfilmerna, till exempel *Djungelboken* och den senare *Lejonkungen*, i och med den "nya" tekniken med tredimensionell datoranimation. Superhjältarna ingår i familjen datoranimerade familjefilmer som *Toy Story*, *Shrek*, *Hitta Nemo* m.fl.

På andra plats hittas en annan sådan film, *Shrek 2*, uppföljaren till succén *Shrek*. Filmerna handlar i korthet om ett troll som finner kärlek och gemenskap efter ett liv i isolering. *Superhjältarna*, *Shrek* och de andra filmerna som nämnts här har alla tydliga budskap om betydelsen av tolerans, vänskap, att inte döma personer efter utseende etc.

På delad tredjeplats hittar man *Sagan om Ringen* och *Harry Potter*. Här kan det röra sig om ett antal olika filmer eftersom titlarna är samlingsnamn för uppföljare inom samma berättelse. Såväl *Sagan om Ringen* som *Harry Potter*-filmerna har i alla sina episoder starka drag av fantasi, magi och saga, men är till skillnad från *Superhjältarna* och *Shrek*-filmerna inte animerade utan "live action" - spelfilmer med skådespelare.

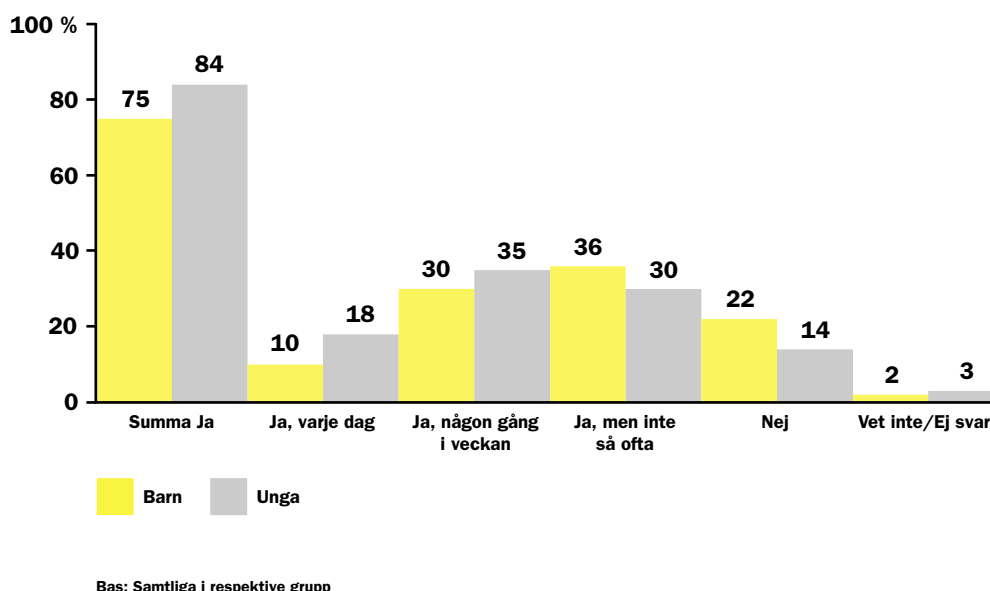
Till skillnad från TV-programmen är det ingen nämnvärd skillnad mellan åldersgruppernas smak. De **unga** nämner i betydligt högre grad än **barnen** titlar som kan kallas för "vuxenfilmer", men de ligger utanför en topp 3-lista.

Nyheter på TV

Nyhetsändningarna i TV har allt mer bildmaterial till sitt förfogande och rapporteringen är mycket snabb. Man rapporterar om händelser i stort sett i samma stund de inträffar. Nyheterna är generellt sett riktade till en vuxen publik och SVT flyttade för några år sedan sin aktuellt 18-sändning till grannkanalen för att undvika att den låg i direkt anslutning till barnprogrammen. Detta skedde efter påtryckningar

från en stark föräldraopinion som upplevde att barnen tog illa vid sig av skakande bilder och reportage från krig och andra skrämmande företeelser. För att undersöka i vilken utsträckning barn och ungdomar tittar på nyheterna och hur de upplever dessa har följande frågor ställts. Första frågan gäller om man ser på nyheter.

Brukar Du titta på nyhetsprogrammen på TV, t.ex. Aktuellt, Rapport, TV4 Nyheterna?

Det är relativt vanligt förekommande att **barn** och **unga** ser på nyheterna i TV åtminstone ibland, det vill säga "varje dag/någon gång i veckan/inte så ofta":

- Barn 75 %
- Unga 84 %

Ser på nyheterna varje vecka:

- Barn 40 %
- Unga 53 %

Det är en tydlig tendens att de äldre barnen i högre grad tittar på nyheter. Samtidigt finns en intressant skillnad mellan könen när det gäller att se på nyheter, pojkar ser oftare på nyheter än vad flickor gör. När det gäller dem som ser på nyheterna varje vecka är fördelningen mellan könen:

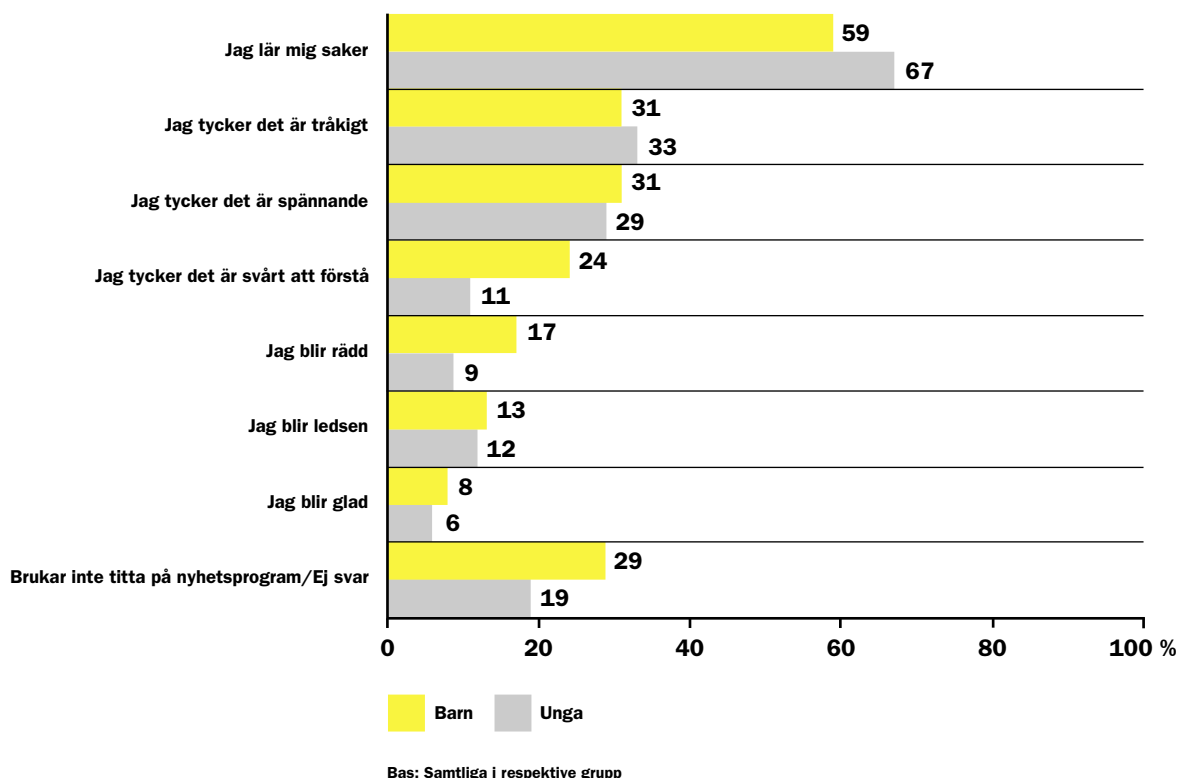
- Pojkar 53 %
- Flickor 40 %

Det kan finnas anledning till att undersöka detta närmare i annat sammanhang. Beror skillnaden på hur programmen är uppbyggda, på omgivningens förväntningar

och uppfattning om vad pojkar respektive flickor skall vara intresserade av eller har det att göra med inre egenskaper och personliga preferenser?

Nästa fråga syftar till att ta reda på hur de upplever nyhetsprogrammen. Utgångspunkten har varit att ge så varierade svarsalternativ som möjligt för att täcka in tänkbara upplevelser.

Hur upplever Du nyhetsprogrammen på TV? Kryssa för det som Du tycker stämmer för Dig. Du kan kryssa för flera svar.

Till att börja med kan man konstatera att en del av barnen inte tittar på nyheterna. Det framgick av föregående fråga och bekräftas här. Om man slår ihop svarsalternativet "brukar inte titta på nyhetsprogram" med dem som inte svarat alls, får man följande resultat fördelat på åldersgrupperna:

- Barn 29 %
- Unga 19 %

När det gäller upplevelsen av nyhetsprogram instämmer man främst i att man lär sig saker:

- Barn 59 %
- Unga 67 %

Lika många tycker det är tråkigt som att det är spännande med nyhetsprogrammen på TV, cirka tre av tio. Nyhetsprogrammen är svårare att förstå för **barnen** än för de **unga**, och fler **barn** än **unga** uppger att de blir rädda.

Pojkar och flickor gör ungefär samma bedömning av hur de påverkas av nyhetsprogrammen, men vi ser ändå en tendens att pojkar i något högre utsträckning uttrycker att de lär sig saker (67 % mot 59 % bland flickorna), medan flickor i något högre utsträckning uttrycker obehag som att de blir rädda eller ledsna.

Dokusåpor

Så kallade dokusåpor är en omdebatterad programtyp av flera orsaker. Det har bland annat att göra med att gränsen mellan fiktion och verklighet/dokumentär är otydlig och att de medverkandes beteende därmed får en annan innebörd än det skulle ha i traditionella programtyper. Trots att mycket av innehållet i dessa program är regisserat/redigerat framstår det som mer verkligt än vad det skulle göra i ett program med skådespelare. Detta gör att sex- och våldsskildringar i denna typ av program har kritiserats för att vara gränsöverskridande och svårhanterliga för publiken, i synnerhet unga individer. Det gäller också mindre iögonenfallande händelser som diskussioner, de medverkandes språkbruk etc. För att ta reda på vilka dokusåpor som barn och ungdomar tittar på och hur de upplever dessa har undersökningen två frågor som specifikt handlar om denna programtyp. Se diagrammet på nästa sida.

Inledningsvis kan man konstatera att sju av tio **barn** och **unga** tittar på dokusåpor, åtminstone någon gång ibland. Antagandet baseras på att 1 % av samtliga valt att inte besvara frågan och 29 % av samtliga kryssat för alternativet "Brukar inte titta på dokusåpor". Samtidigt kan vi se att något fler trots allt har kryssat för en dokusåpa (76 %), så även de som inte "brukar" titta, tittar ändå ibland.

Programmen är rangordnade efter andel bland samtliga som kryssat för den aktuella dokusåpan. Tittandet varierar mellan **barn** och **unga**.

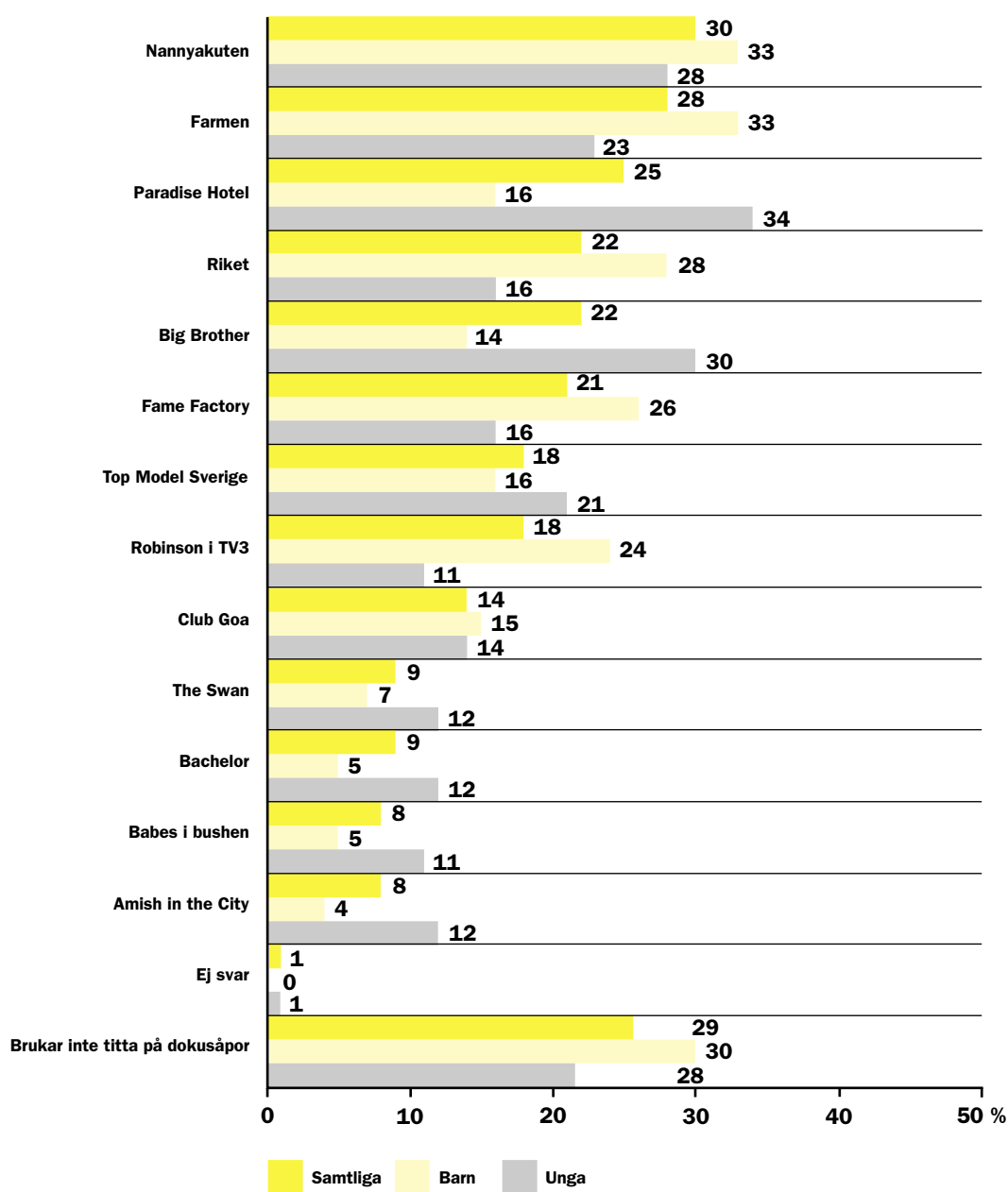
Bland **barnen** ser topplistan ut så här:

- Nannyakuten 33 %
- Farmen 33 %
- Riket 28 %
- Fame Factory 26 %
- Robinson på TV3 24 %

Bland de **unga** är fördelningen annorlunda:

- Paradise Hotel 34 %
- Big Brother 30 %
- Nannyakuten 28 %
- Farmen 23 %
- Top Model Sverige 21 %

Vilka dokusåpor brukar Du titta på? Markera de som Du brukar titta på även om de inte går just nu. Du kan kryssa för flera dokusåpor.

Bas: Samtliga

Delar vi antalet svar med antal **barn** och **unga** som kryssat för olika såpor får vi ett genomsnitt på tre såpor per svarande, det vill säga att de som kryssat har i genomsnitt kryssat för tre dokusåpor.

Ser man till skillnaden mellan de val **barnen** och de **unga** gjort är det uppenbart att

de program som är mest populära i den yngre gruppen är mer "barnvänliga" till sitt innehåll och inget av de program som återfinns bland de populäraste innehåller sexskildringar i den utsträckning som oftast kopplas ihop med dokusåpor. Förutom *Nannyakuten* är de tydligt tävlingsinriktade och handlar inte om kärleksintriger. Att *Farmen* är populärt bland mindre barn beror förmodligen på att djur figurerar i hög grad i programmet.

Bland de **unga** toppar däremot program som är fokuserade på sex och förhållanden. Det kanske mest kända programmet, *Big Brother*, har dessutom kritiserats och debatterats flitigt i pressen för spekulativ redigering och explicit exponering av sex och nakenhet. Detta är ju samtidigt spännande områden för unga på väg in i eller i en redan påbörjad pubertet.

Det kanske mest intressanta är programmet *Nannyakuten*³ framskjutna placering hos både **barn** och **unga**. Programmet skiljer sig kraftigt från såväl "tävlingsåpor" som "sexåpor" och intar en särställning i denna kategori. Programmet handlar om verkliga familjer vars barnuppfostran misslyckats på ett eller annat sätt och där situationen spårat ur. Till föräldrarnas (och barnens) räddning kommer en professionell barnuppfostrare, en "nanny", som med olika metoder gör livet mer drägligt. Riktigt vad som är tilldragande för barn i denna programserie är oklart. Vid en hastig anblick framstår programmet vara helt riktat till vuxna och framförallt till föräldrar med småbarn, ett slags *Dr. Phil* i actionversion. Det är dock uppenbart att programmet har fler dimensioner än så. En möjlighet kan vara att barnen lever sig in i situationen, känner igen sig i barnen och tycker det är spännande att se hur andra familjer fungerar. En annan att de själva känner sig duktiga och lyckliga jämfört med de ofta kaotiska och ibland tragiska livssituationer som skildras i serien.

När det gäller dokusåpor är det stor skillnad mellan könen, flickor tittar i betydligt större utsträckning på dokusåpor jämfört med pojkarna. Det är en betydligt större andel flickor än pojkar som markerat någon dokusåpa:

- Flickor 85 %
- Pojkar 67 %

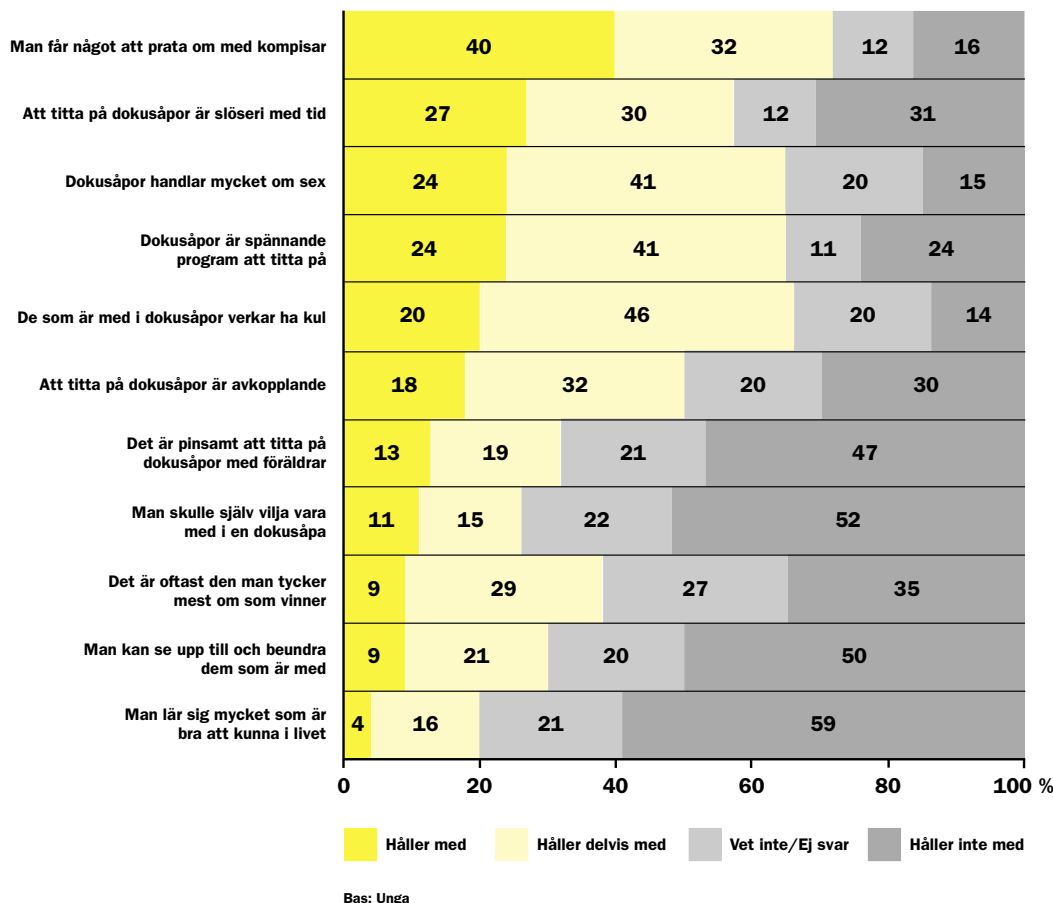
Flickorna har även markerat fler program.

Det är svårt att spekulera i varför flickor är mer intresserade av dokusåpor än vad pojkarna är. Flera av de mest populära programmen har en stark inriktning på relationer och social interaktion, det gäller i synnerhet de program som den äldre gruppen föredrar. Det är en spridd uppfattning att detta är något som flickor är mer intresserade av än pojkar, även senare i livet. Det kan dock ha med helt andra saker att göra och det är vanskligt att utifrån dessa siffror och uppgifter dra några definitiva slutsatser om orsakerna till skillnaderna.

³ Observera att denna serie inte skall förväxlas med den amerikanska serien *The Nanny/Nanny* som är en humoristisk sit-com i samma anda som till exempel *The Cosby Show*.

Nedanstående fråga ställdes enbart till de **unga**:

Här kommer några påståenden om dokusåpor. Kryssa i om Du håller med eller inte håller med. Svara med ett kryss på varje rad.

Diagrammet visar inställningen till dokusåpor bland samtliga **unga**. Det medför att vissa genomgående valt att inte svara – de tittar ju inte.

Jämför man *håller med*, *håller delvis med*-fälten med *håller inte med*-fälten får man följande, något förenklade, bild av vad de **unga** anser om dokusåpor:

- Man tycker inte att man lär sig saker som är bra att kunna i livet
- Man skulle inte vilja vara med i en dokusåpa
- Man ser inte upp till de medverkande
- Det är inte pinsamt att se på dokusåpor med föräldrar

Däremot upplever många att:

- Dokusåpor gör att man får något att prata om med kompisarna
- Dokusåpor handlar om sex
- Dokusåpor är spännande att se
- De medverkande verkar ha kul

För övriga påståenden (slöseri med tid, avkopplande, den man tycker mest om vin-
ner) är svarsfördelningen mer jämn.

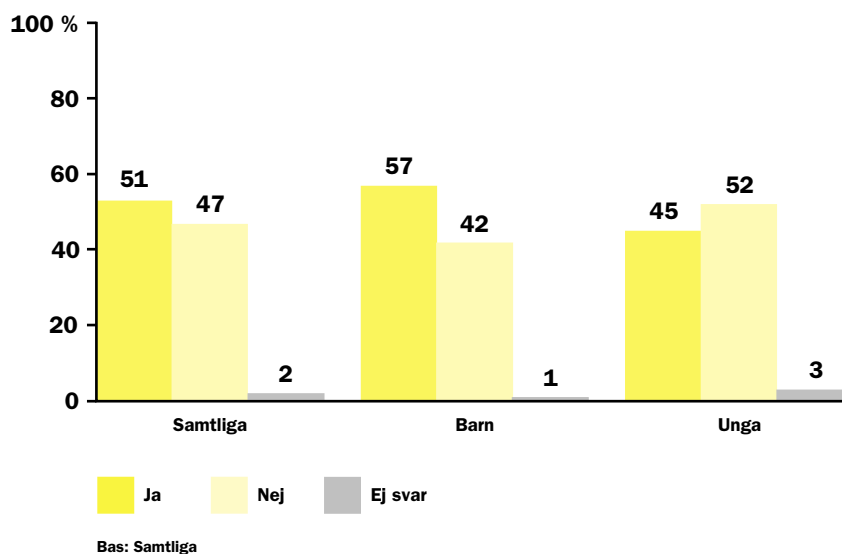
Flickorna instämmer i större utsträckning i att dokusåpor är spännande att titta på
och att de gör att man får något att prata med kompisar om. Pojkarna instämmer
i större utsträckning i att det är slöseri med tid att titta.

Om man ser på den grupp som uppger att de brukar titta på dokusåpor så är
dessa något mer positiva till programtypen (spännande, avkopplande, prata om
med kompisar, inte slöseri med tid) – men inte heller okritiska. Det är inte fler bland
dessa som till exempel ser upp till och beundrar dem som är med, själva skulle
vilja medverka eller tycker att man lär sig saker som är bra att kunna i livet.

Diskuterar man vad man sett på TV, video eller DVD med sina föräldrar?

Något som ofta framställs som en bra metod för föräldrar att få en uppfattning om
sina barns mediebruk och hantera de intryck och upplevelser de får via medier är
att föra samtal om medier och medieinnehåll med barnen, på samma sätt som
man pratar om till exempel skola, läxor och kompisar. Nedanstående fråga ställ-
des till samtliga:

Brukar Du och Dina föräldrar prata om vad Du sett på TV, video eller DVD?

Ungefär hälften av **barnen** och de **unga** pratar med sina föräldrar kring det de sett
på TV, video eller DVD. Det skiljer sig något mellan åldersgrupperna och andelen
som svarat "Ja" i respektive grupp är följande:

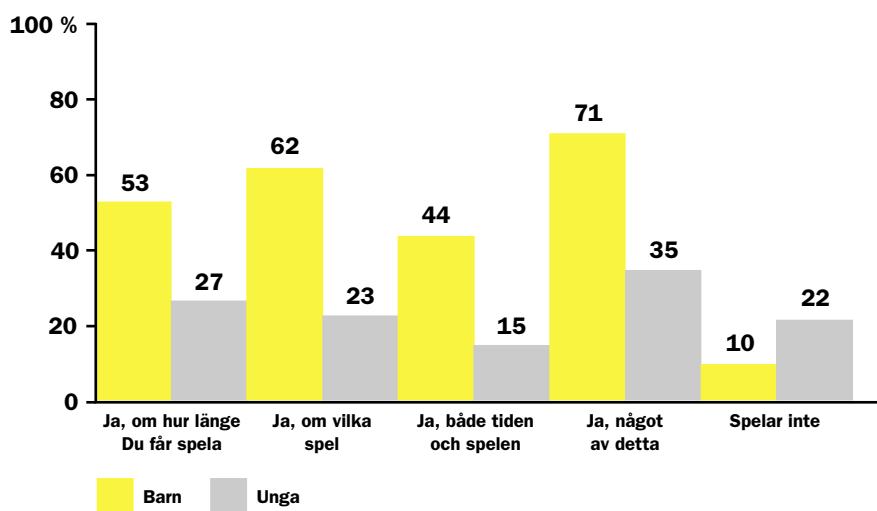
- Barn 57 %
- Unga 46 %

Det är ingen skillnad mellan könen. Däremot framgår det att **barn** och **unga** som har regler kring sitt mediebruk i högre utsträckning pratar med sina föräldrar om vad de sett på TV, video eller DVD.

3. Datorspel och TV-spel

Datorspel och TV-spel har vuxit till att bli en av de mest populära fritidsaktiviteterna över huvud taget, inte bara bland barn och unga. Det är dock främst barns spelande som upplevs som problematiskt. Det gäller såväl typen av spel som den tid de lägger ned på att spela. I pressen förefaller det ibland som om föräldrar är okunniga om vad deras barn spelar eller är oförmögna att kontrollera hur mycket tid barnen ägnar åt spel. Följande frågor tar dels upp om barnen har några regler kring sitt spelande men också hur de själva upplever spel och spelande.

**Har ni regler hemma hos Dig om hur länge Du får spela datorspel eller TV-spel?
Har ni regler hemma hos Dig om vilka datorspel eller TV-spel Du får spela?**

Bas: Samtliga i respektive grupp

Diagrammet visar hur vanligt förekommande det är med regler kring spelandet. Som tidigare påpekats kan barnets mediekonsumtion indirekt påverkas genom avbrott för andra aktiviteter, val vid inköp av spel etc. Därför kan man anta att svaren visar andelen **barn** och **unga** som själva upplever att de har uttalade regler kring sitt spelande (i praktiken kan andelen alltså vara högre).

10 % av **barnen** och 22 % av de **unga** uppger att de inte spelar. Det är också stor skillnad mellan könen i detta avseende, endast 3 % av pojkarna uppger att de inte spelar medan det för flickorna är 28 %.

Generellt sett är det betydligt vanligare att **barnen** har regler kring spelandet. Det gäller såväl tid som typ av spel.

Har någon typ av regel om spelande:

- Barn 71 %
- Unga 35 %

Har regler om hur länge de får spela:

- Barn 53 %
- Unga 27 %

Har regler om vilka spel de får spela:

- Barn 62 %
- Unga 23 %

Har regler om både hur länge och vilka spel de får spela:

- Barn 44 %
- Unga 15 %

Tar man hänsyn till dem som inte spelar kvarstår ett av fem **barn** och fyra av tio **unga** som menar att de inte har några regler.

Det är vanligare att pojkar har regler kring användandet av dator- och TV-spel, men det är troligen en naturlig följd av att pojkar generellt sett spelar mer än flickor.

Vilka spel spelar man?

Vilka datorspel eller TV-spel brukar Du spela? Skriv tre spel som Du brukar spela.

81 % av de medverkande har lämnat något svar och i genomsnitt har man lämnat 2,6 svar var.

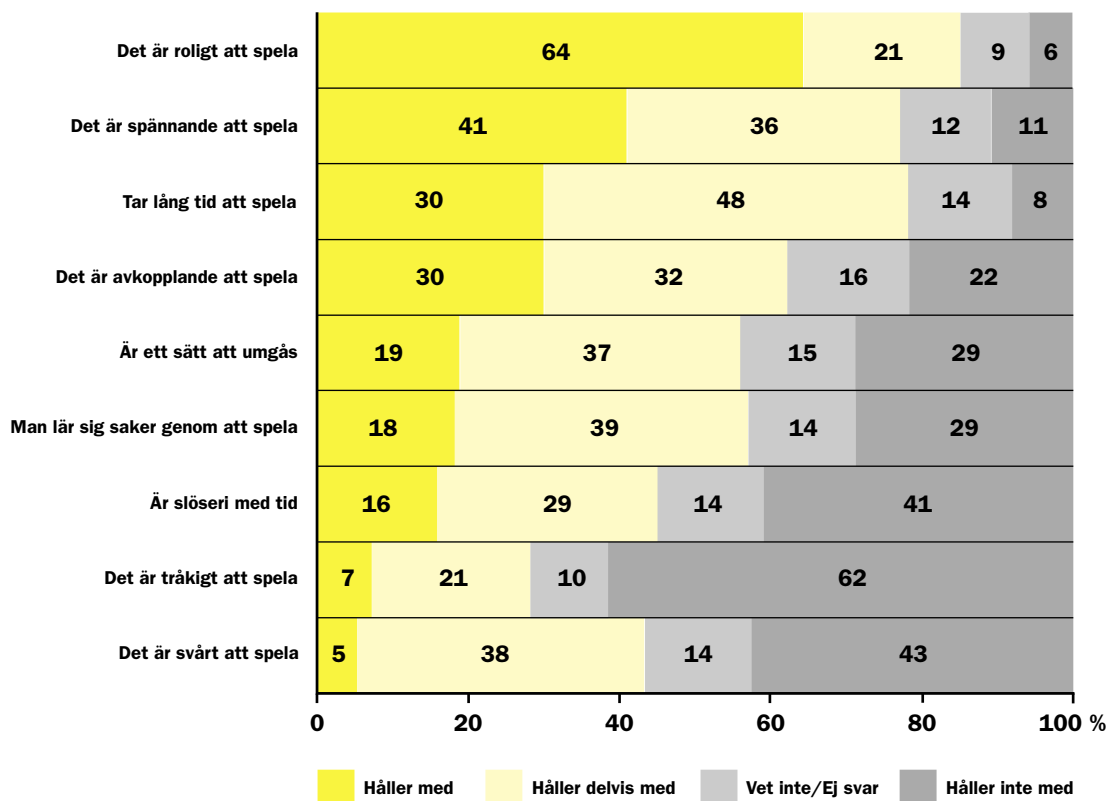
Med samtliga som bas framkommer att *Sims* och dess uppföljare *Sims 2* är de populäraste spelen. *Sims* kan liknas vid ett interaktivt socialt experiment där relationer och kommunikation är det viktigaste, ett slags dokusåpa i datorspelsversion. Som spelare manipulerar du karaktärernas omgivning och förutsättningar i spelet. *Sims* liknade inget annat spel när det kom och har blivit ett världsomspännande fenomen och försäljningssuccé och mycket talar för att det är ett av de mest spelade spelen över huvud taget.

På andra plats hamnar det omtalade förstapersonsspelet *Counter-Strike*. Grunden till detta spel lades i och med lanseringen av actionspelet *Half-Life* som revolutionerade genren med såväl grafik och manus. *Counter-Strike* växte fram genom modifikationer i spelets konstruktion gjorda av spelare på nätet och företaget tog fasta på dessa och skapade ett multiplayer-spel som vuxit till det mest spelade spelet i världen. I spelet, som alltså förutsätter att man spelar mot andra, antingen över nätet eller via ett LAN, ikläder du dig rollen som terrorist som ska placera ut en bomb eller som medlem i den polisstyrka som skall avvärja detta.

Vad tycker man om att spela dator- och TV-spel?

Nedanstående fråga ställdes enbart till de **unga**.

Här har vi skrivit några påståenden om datorspel och TV-spel. Kryssa i om Du håller med eller inte håller med. Svara med ett kryss på varje rad.

Bas: Unga

Svaren ger något förenklat följande bild av hur det är att spela dator- och TV-spel:

- Det är *roligt*
- Det är *spännande*
- Det tar *lång tid*
- Det är *avkopplande*
- Det är ett *sätt att umgås*
- Man *lär sig saker*

De **unga** anser däremot inte att det är särskilt svårt att spela datorspel och TV-spel.

Vi ser motsvarande skillnader mellan könen som för dokusåporna, fast den omvända. Pojkarna tenderar att i högre utsträckning tycka att spelen är spännande, roliga, avkopplande, ett sätt att umgås och även att man lär sig saker. Flickorna

tycker i större utsträckning att spelen är tråkiga och slöseri med tid. Samtidigt bör påpekas att många flickor är positiva till spel. Som exempel kan nämnas påståendet att "det är roligt att spela" där flickornas svar ser ut på följande sätt:

Det är roligt att spela (flickor):

- Håller med 46 %
- Håller delvis med 29 %

Det är roligt att spela (pojkar):

- Håller med 83 %
- Håller delvis med 13 %

Även fast det är stor skillnad mellan könen i detta avseende är det alltså närmare hälften av flickorna som tycker att det är roligt att spela. Läger man till dem som delvis håller med kommer man upp i 75 % av flickorna.

Precis som var fallet med dokusåpor ser man vissa skillnader om man tittar på dem som uppgivit att de spelar jämfört med samtliga som bas. Skillnaderna är relativt små, men de som spelar är generellt mer positiva (till exempel är det fler som tycker det är spännande, roligt, avkopplande) men när det gäller lära sig saker, tar tid att spela, svårt, är skillnaderna inte så stora, om vi ser till andelen som håller med.

Som nämnts tidigare är det cirka 22 % av de **unga** som tidigare markerat att de inte brukar spela datorspel eller TV-spel. Vi kan anta att dessa återfinns bland dem som antingen väljer att svara "Vet inte" eller återfinns bland dem som svarat negativt på frågan (tycker spelen är slöseri med tid eller tråkiga att spela).

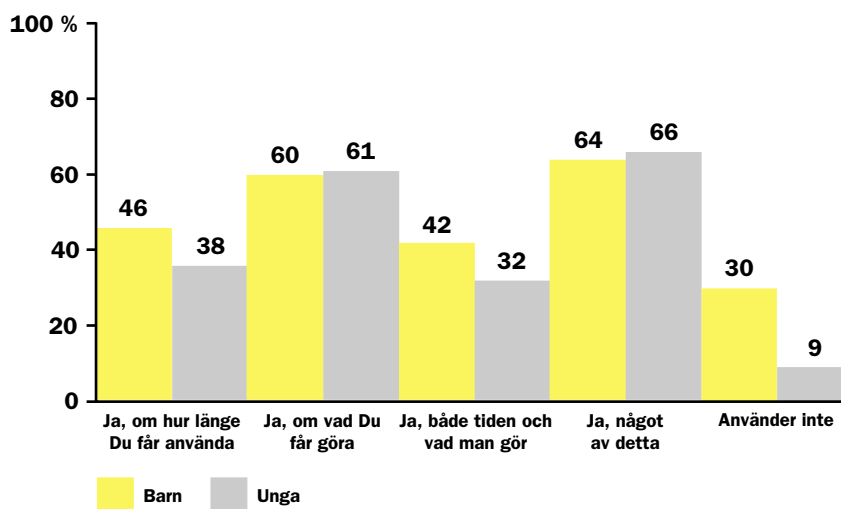
Det är viktigt att poängtera att "spel" är ett vitt begrepp som inte återspeglar hur mycket olika spel skiljer sig åt i såväl utförande som upplevelse. Det finns en mängd olika genrer som skiljer sig fundamentalt från varandra men där även spelen inom varje genre uppvisar stora skillnader. Ett jämförbart begrepp till "spel" i detta avseende skulle kunna vara "böcker". Det vill säga, det säger egentligen ingenting specifikt om innehållet eller den förväntade upplevelsen.

4. Internet

När det gäller Internet har det ställts fler frågor än om de övriga medieformerna, vissa av dem är enbart ställda till de **unga**. Där intressanta skillnader uppträder har svarsresultaten jämförts med den studie av barns och ungas Internetanvändning som genomfördes inom ramen för EU-projektet SAFT under 2003⁴. De två inledande frågorna handlar om regler kring användningen (se även TV/video/DVD samt datorspel/TV-spel).

Har Dina föräldrar och Du regler om hur länge Du får använda Internet?

Har Dina föräldrar och Du regler om vad Du får göra på Internet t.ex. vilka sajter Du får besöka, vad Du får berätta om Dig själv (t.ex. vad Du heter eller var Du bor)?

Bas: Samtliga i respektive grupp

Inledningsvis kan konstateras att två av tre **barn** och **unga** har någon form av regel kring Internetanvändandet. Det skiljer endast någon procent mellan åldersgrupperna i detta avseende. I SAFT-studien från 2003 uppger 85 % att de har regler av något slag när det gäller Internetanvändning. Detta skulle följaktligen indikera att förekomsten av regler minskat kraftigt de senaste två åren.

Det vanligaste är att man har regler kring vad man får göra på Internet, till exempel vilka sajter man får besöka eller vad man får berätta om sig själv. Även här är det bara någon procent som skiljer mellan **barn** och **unga**.

Bland **barnen** är det många, 30 %, som aldrig använder Internet varför det totalt sett är få **barn**, 6 %⁵ som uppger att de inte skulle ha några förhållningsregler kring Internet.

⁴ Se www.medieradet.se/barnstudien

⁵ 64 % av barnen har någon regel och 30 % använder inte, 100 % - 64 % - 30 % = 6 %.

Bland de **unga** är bilden något annorlunda, eftersom endast 9 % uppger att de inte använder Internet. Uppskattningsvis en av fyra uppger att de inte har några särskilda regler kring användandet av Internet⁶.

Ser man till könen finns en skillnad när det gäller regler om hur länge man får använda Internet vilket inte är fallet när det gäller regler om vad man får göra på Internet.

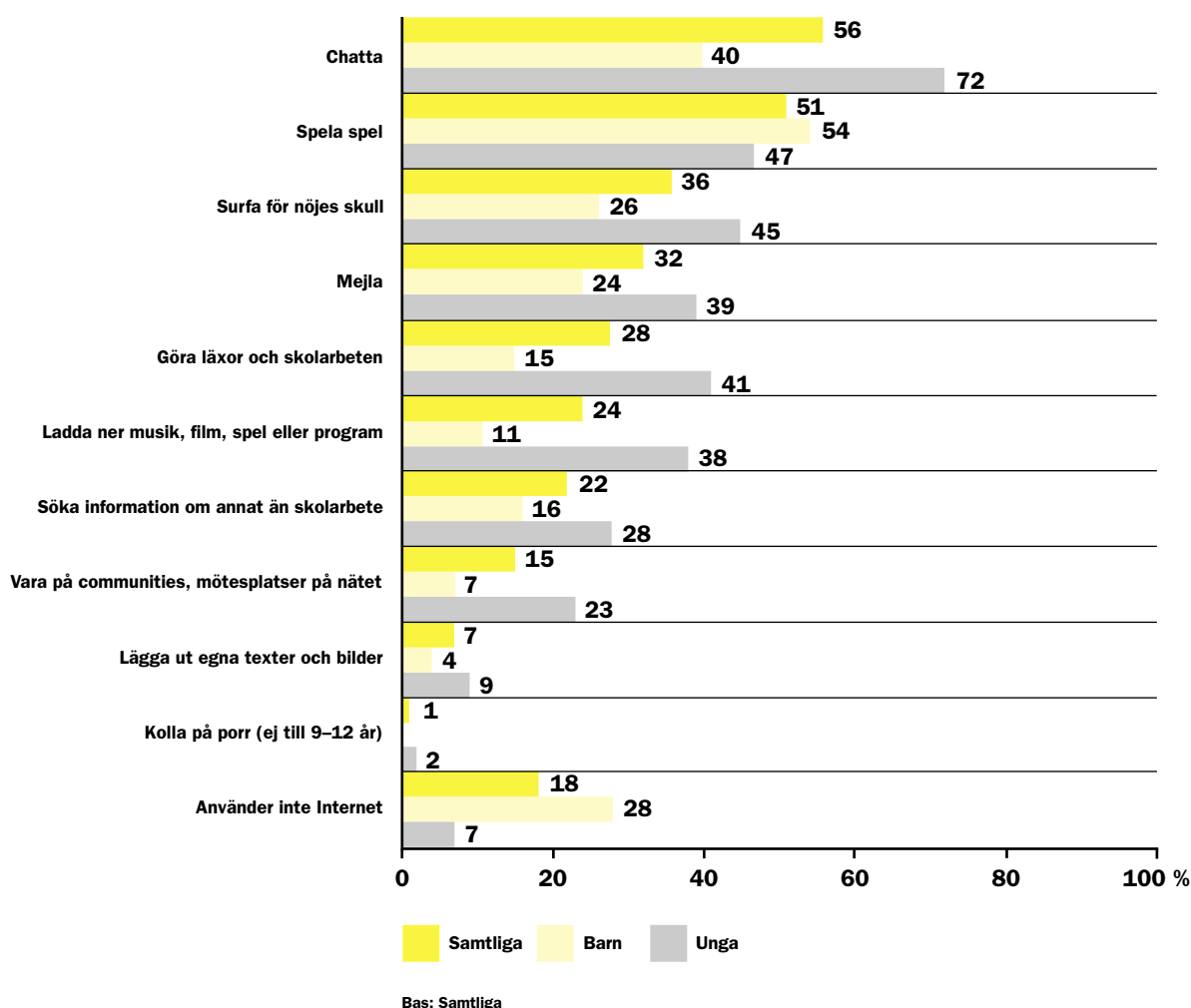
Har regler om hur länge de får använda Internet:

- Flickor 46 %
- Pojkar 38 %

Vad gör man på Internet?

Följande två frågor handlar om vad man oftast använder Internet till.

Vad brukar Du göra på Internet? Välj max 5 alternativ.

⁶ 66 % av de unga har någon regel, 9 % använder inte. 100 % - 66 % - 9 % = 25 %.

För de **unga** var svarsalternativet kring att ladda ned olika saker något utförligare samt att svarsalternativet "Kolla på porr" fanns med.

Resultatet redovisas mot basen samtliga samt **barn** och **unga**. Det fanns möjlighet att lämna upp till fem svar var och i genomsnitt har man lämnat mellan tre och fyra svar sett till dem som använder Internet (de **unga** har lämnat något fler svar än **barnen**).

Nedbrutet på de två ålderskategorierna ser man vissa skillnader. **Barnen** svarar på följande sätt:

- Spela spel 54 %
- Chatta 40 %
- Surfa 26 %
- Mejla 24 %

De **ungas** svar ger följande bild:

- Chatta 72 %
- Spela spel 47 %
- Surfa 45 %
- Mejla 39 %

De **unga** uppger också i betydligt högre grad, 41 %, än den yngre ålderskategorin att de gör läxor och skolarbeten och även att de laddar ned musik, film, spel eller program, 38 %.

7 % av **barnen** och 23 % av de **unga** uppger att de brukar vara på communities.

Man ser en tendens att pojkar i högre grad spelar spel, laddar ned musik/film/spel/program och surfar, medan flickor i något högre utsträckning angivit att de chattar och gör skolarbeten.

En intressant grupp när det gäller svaren på Internetfrågorna är de vi valt att kalla högkonsumenter (mer än tre timmar en vanlig dag), som svarar på följande sätt:

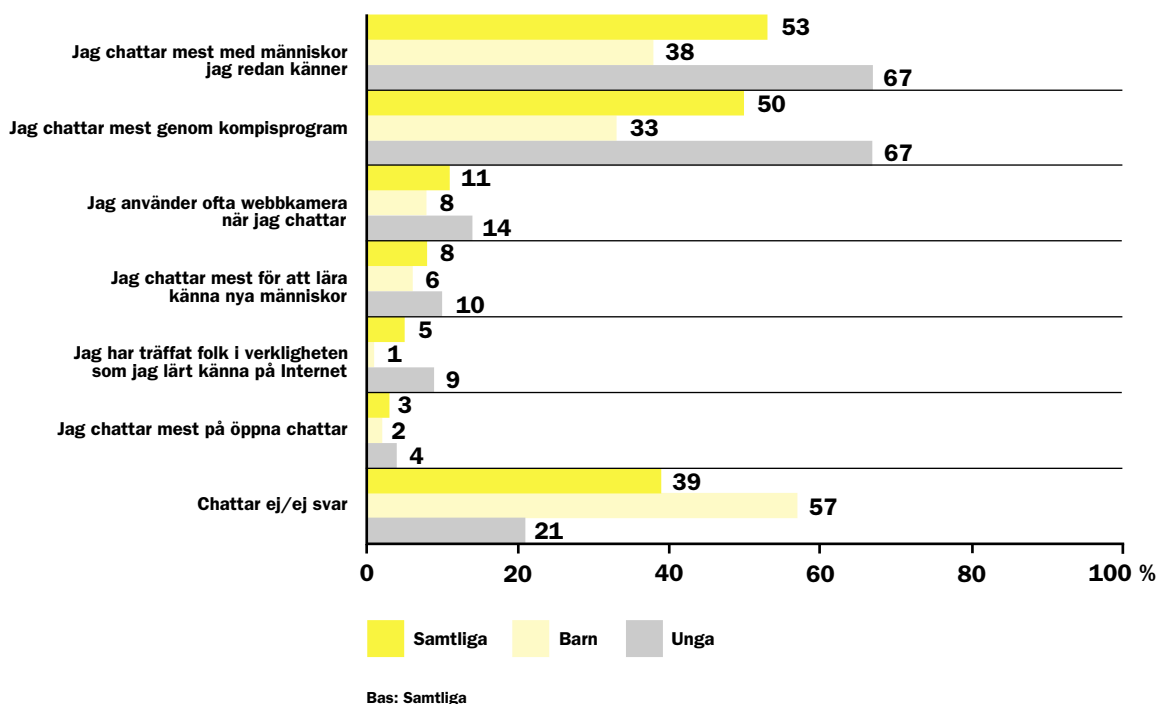
- Chatta 89 %
- Spela spel 57 %
- Ladda ned musik m.m. 56 %
- Surfa 56 %
- Vara på communities 40 %
- Lägga ut egna texter och bilder 20 %

Högkonsumenterna tenderar i avsevärt högre grad än genomsnittet att chatta, ladda ned musik m.m., vara på communities samt lägga ut egna texter och bilder. Mycket pekar på att deras användning inte bara tar upp mycket av deras tid utan också är en mer avancerad och aktiv användning av Internet än genomsnittets. Högkonsumenterna har också gett fler svar än genomsnittet.

Vem chattar man med?

**Om att chatta – vilket av följande stämmer in på Dig?
Du kan kryssa för flera svar.**

Diagrammet visar resultatet för alla medverkande, det vill säga även de som inte chattar ingår.

Merparten chattar med människor de redan känner, det gäller såväl **barnen** som de **unga**. I genomsnitt 53 % uppger detta och då 39 % inte chattar lämnar det kvar en relativt liten andel som mest chattar med främmande. Det stämmer väl överens med att i genomsnitt 8 % kryssat för att de chattar för att lära känna nya människor.

Om man tar hänsyn till att **barnen** inte chattar i så stor utsträckning så skiljer sig deras och de **ungas** beteenden inte så mycket åt. Man chattar mest med människor man känner och genom kompisprogram. 8 % av **barnen** och 14 % av de **unga** använder ofta webbkamera. 1 % bland **barnen** och 9 % av de **unga** har träffat folk i verkligheten som de lärt känna genom Internet.

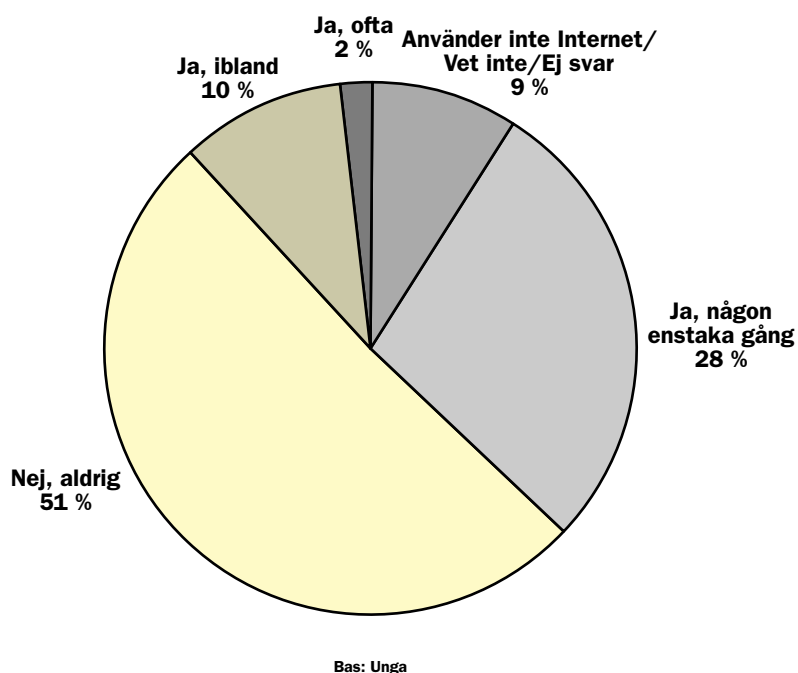
Flickor har i högre utsträckning angivit att de ofta använder webbkamera när de chattar (13 % mot 8 % bland pojkarna). Även här har högkonsumenterna av Internet kryssat för fler alternativ och uppvisar samtidigt skillnader i användningen jämfört med genomsnittet:

- Chattar mest med människor de känner 78 %
- Chattar genom kompisprogram 85 %
- Använder ofta webbkamera 24 %
- Träffat folk i verkligheten som de lärt känna via Internet 17 %

Sex och pornografi

Återstående frågor om Internet handlar bland annat om pornografiskt material på Internet, chattar med sexuellt innehåll och möten i verkligheten. De ställdes endast till de **unga**.

Har Du kommit i kontakt med sex- och porrsajter på Internet?

Uppskattningsvis 40 % av de **unga** uppger att de någon gång kommit i kontakt med sex- och porrsajter, om vi lägger till dem som svarar att de gjort det någon enstaka gång, ibland eller ofta. I SAFT-studien från 2003 uppgav 66 % att de kommit i kontakt med sådant material. Vad denna minskning kan bero på är oklart. Möjligen har uppmärksamheten i media kring pornografin på Internet lett till att fler sajter försett sig med lösenord, till exempel "Adult ID", för att säkerställa att minderåriga inte kan komma in på sajterna. Det finns dock ingen statistik som kan påvisa en sådan förändring.

Hälften (51 %) uppger att de aldrig kommit i kontakt med denna typ av sajter. Observera att siffrorna gäller alla i åldersgruppen **unga**, det vill säga även dem som inte använder Internet är medräknade. Skulle man enbart se till dem som använder Internet blir andelen något större.

Det är en avsevärd skillnad mellan könen på detta område, andelen som svarat "Ja" (någon enstaka gång, ibland eller ofta) fördelat på kön ger följande resultat:

- Pojkar 53 %
- Flickor 28 %

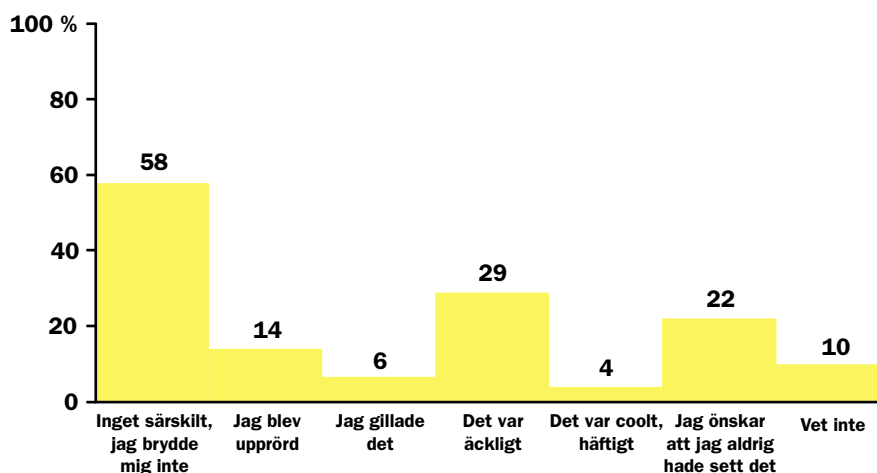
Motsvarande skillnad mellan könen uppträdde även i SAFT-studien.

Frågan som ställts gör ingen distinktion mellan om man medvetet sökt sig till en sajt med sexuellt material eller om man hamnat där av misstag eller av en slump. Den kraftiga könsskillnaden pekar dock på att pojkar är betydligt mer intresserade av sex- och porrsajter än flickor.

Gruppen högkonsumenter bland de **unga** uppger i betydligt högre grad än genomsnittet att de kommit i kontakt med pornografi på Internet. Detta gäller dock inte högkonsumenter av TV. Andelen som svarat "Ja" bland övriga högkonsumenter är följande:

- Högkonsumenter av datorspel 64 %
- Högkonsumenter av video/DVD 63 %
- Högkonsumenter av Internet 59 %
- Högkonsumenter av TV-spel 50 %

**Om Du har kommit in på en sajt med sex och porr, hur upplevde Du det?
Du kan kryssa för flera svar.**

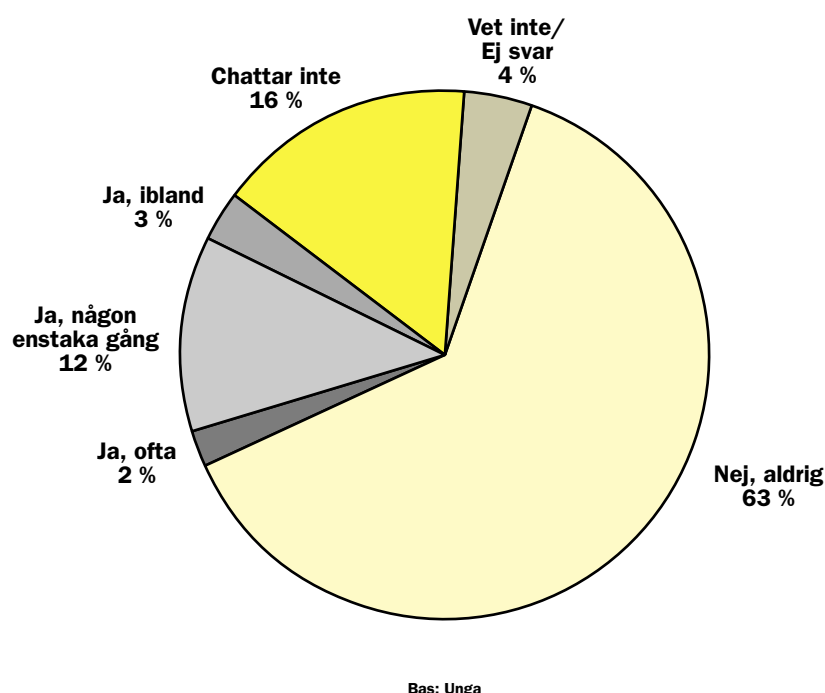
Bas: Kommit i kontakt med sex-/porrsajt (40 % bland unga, 285 personer)

Diagrammet visar hur de 40 % som uppgivit att de kommit i kontakt med en sex- eller porrsajt upplevde det. Det fanns möjlighet att kryssa för flera alternativ. Över hälften (58 %) menar att de inte brydde sig (60 % bland pojkar och 53 % bland flickor). I SAFT-studien var det betydligt färre som uppgav att de inte tänkte så mycket på det (37 %). Samtidigt kryssade 22 % för alternativet "Jag önskar att jag aldrig hade sett det", att jämföra med samma alternativ i SAFT-studien där endast 7 %

valde detta. Detta skulle kunna tyda på en ökad avsmak eller känslighet för pornografiskt material eller att pornografin blivit grövre eller "värre" i någon mening.

Det är pojkar som svarar "Jag gillade det" eller "Det var coolt, häftigt". Flickorna har i större utsträckning kryssat för att de tyckte det var obehagligt. 21 % av flickorna har kryssat för "Jag blev upprörd", 46 % "Det var äckligt" och 36 % "Jag önskar att jag aldrig hade sett det".

Har Du råkat ut för att någon på Internet pratar om sex med Dig utan att Du vill det?

17 % har varit med om att någon på Internet pratat om sex med dem mot deras vilja. 2 % uppger att det händer ofta och 63 % uppger att det aldrig inträffat. I SAFT-studien uppgav 42 % att detta hänt någon gång medan endast 49 % uppgav att det aldrig inträffat.

En av fyra flickor och en av tio pojkar har råkat ut för detta åtminstone någon gång. Bland högkonsumenterna av Internet har tre av tio råkat ut för detta. I likhet med kontakten med pornografi ser man här en minskning jämfört med siffrorna från 2003. Även här är det mycket svårt att se någon direkt förklaring till en sådan minskning. Det finns inga uppgifter som pekar på att det pornografiska utbudet eller chattandet på något sätt skulle ha minskat de senaste två åren, däremot har stora ansträngningar gjorts för att förmå ungdomar att vara försiktiga med att lämna ut personuppgifter via till exempel chatt. Om detta även skulle kunna minska riskerna för att hamna i oönskade samtal via chatt är oklart.

Att träffas i verkligheten

Nedanstående fråga ställdes enbart till de **unga**.

Har Du någon gång stämt träff med någon på riktigt som Du tidigare bara haft kontakt med på Internet?

8 % uppger att de stämt träff med någon på riktigt som de tidigare bara haft kontakt med på Internet. Andelen överensstämmer med resultatet på frågan *Om att chatta – vilket av följande stämmer in på dig?* där 9 % av de **unga** upp gav att de *träffat* någon de lärt känna på Internet.

På denna fråga är det fler högkonsumenter av Internet som svarar att de stämt träff, 23 %.

Resultatet av SAFT-studien från 2003 skiljer sig kraftigt på detta område. I SAFT-studien upp gav 26 % (13-16 år) att de någon gång *träffat* någon på riktigt som de tidigare bara *träffat*/chattat med på nätet. Att motsvarande siffra nu är betydligt lägre skulle kunna tyda på att barn och ungdomar (och deras föräldrar) blivit mer försiktiga. Det har skrivits mycket i pressen om möten av detta slag som fått en olycklig utgång. Samtidigt har mycket av informationsarbetet kring en säkrare användning av Internet handlat om att uppmärksamma att människor kan utge sig för att vara någon helt annan på nätet än vad de är i verkligheten. Nedanstående fråga ställdes enbart till de unga.

Om Du någon gång har bestämt träff på riktigt med någon Du bara haft kontakt med på Internet, tog Du då med Dig någon till träffen? Du kan kryssa för flera svar

Bas: Unga	%	personer
Förälder	1	5
Syskon	1	6
Annan vuxen	0	1
Jämnårig kompis	5	37
Annan person	1	5
Jag gick själv till mötet	3	20
Jag ångrade mig och gick inte dit	1	7
Kommer inte ihåg	1	7
Har aldrig bestämt träff/ej svar	92	654

För att ge en bild av hur vanligt förekommande detta är presenteras resultaten ovan mot basen samtliga **unga** (713 personer).

Inledningsvis kan konstateras att 92 % uppger att de aldrig stämt träff eller så har de inte lämnat något svar. Det innebär att det handlar om ett fåtal individer, 56 ungdomar, som faktiskt har erfarenhet av detta.

Om man tittar på dem som någon gång stämt träff framkommer att närmare 70 % av dessa hade med sig någon de känner sedan tidigare till träffen. Cirka 30 % gick ensamma till mötet. Vanligast var att man haft med sig en jämnårig kompis, vilket 50 % uppgav. 9 % ångrade sig och gick inte till mötet. I SAFT-studien uppgav 77 % att de hade med sig någon till mötet och 11 % att de gick ensamma.

Att "träffa" någon ger i princip ingen information om vad som egentligen ägt rum, vilken miljö det handlar om, vilken tid på dygnet, om det var andra människor i närheten etc. Det är rimligt att anta att de flesta träffar som personer i den ålder som undersökts här varit med om har ägt rum i miljöer där andra människor varit närvarande. Det kan till exempel handla om en fritidslokal, på en konsert, en sporthall eller ett café. Förmodligen är också de som de träffar jämnåriga med dem själva. Vid en jämförelse med siffrorna från 2003 har andelen som uppger att de gått ensamma till ett möte med någon de inte känner sedan tidigare ökat. Om det pekar på ett ökat risktagande är dock mycket svårt att fastställa eftersom det finns en mängd faktorer som är okända kring dessa möten.

**Vad hände när Du träffade personen Du stämt träff med?
Du kan kryssa för flera svar.**

Bas: Unga	%	personer
Det var roligt	6	43
Inget särskilt, vi bara träffades	3	18
Det var trist och misslyckat	0	2
Den jag träffade sa elaka saker till mig	0	1
Den jag träffade försökte göra mig illa	-	-
Jag ångrade mig och gick därifrån	0	3
Kommer inte ihåg	1	8
Har aldrig bestämt träff/ej svar	91	651

Även på denna fråga har man kunnat kryssa för flera svar, men de flesta har nöjt sig med ett svar. I tabellen ovan ser man resultatet med hela populationen som bas, det vill säga även de som aldrig stämt träff. Om man istället tittar på dem som faktiskt träffat någon under dessa förutsättningar ser man att en övervägande majoritet uppfattade träffen som rolig (73 %) eller så hände inget särskilt (29 %). Förutom dessa två alternativ är det så få individer som svarat andra saker att procenttalen blir ointressanta. Det handlar om två personer som har uppgivit att träffen var trist och misslyckad och en person som uppgivit att den man träffade sade elaka saker. Tre personer uppgav att de ångrade sig och gick därifrån.

Ett viktigt resultat av denna fråga är att ingen uppger att träffen slutat med att den andra personen försökt göra dem illa.

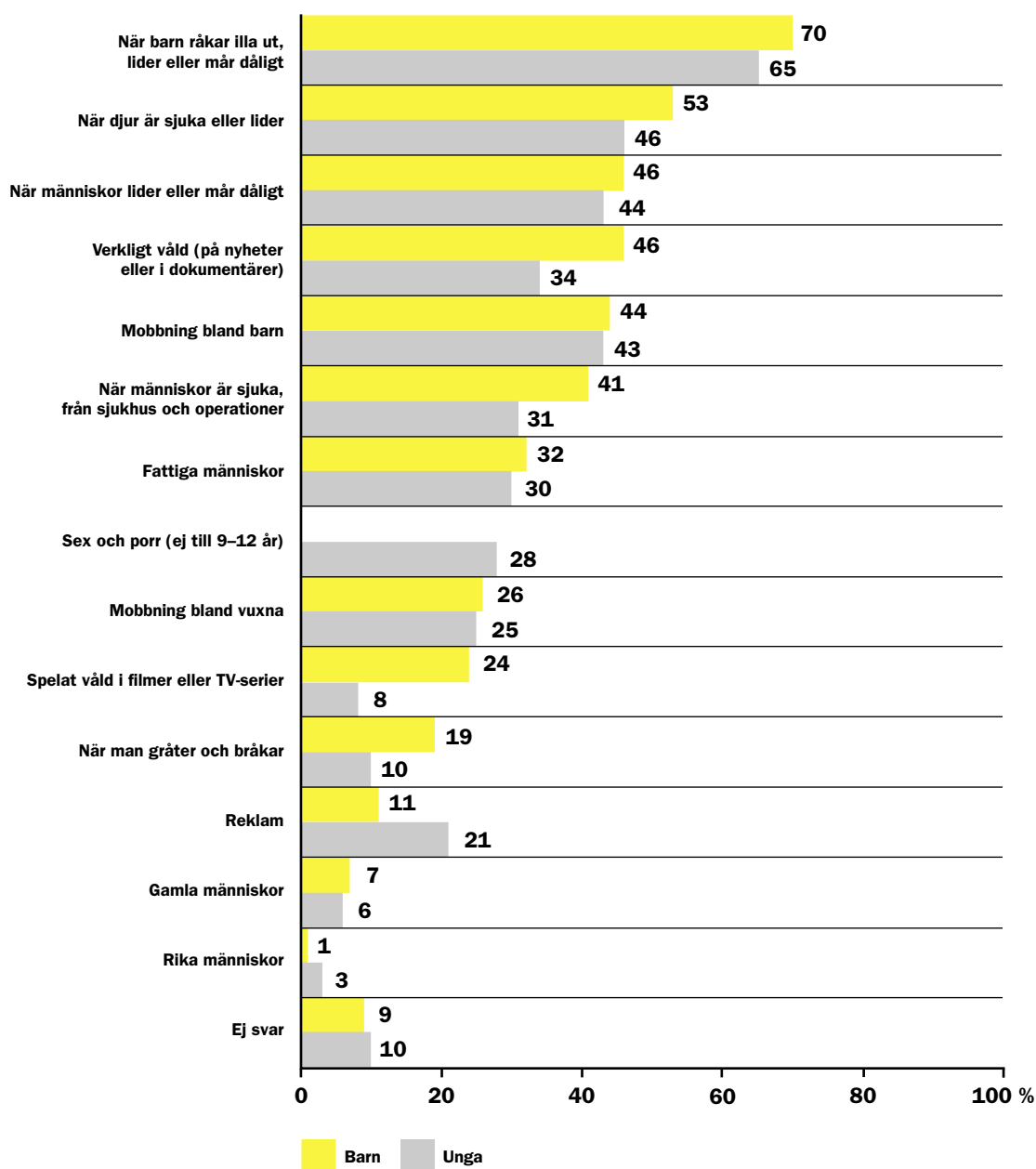
5. Avslutande frågor

Följande frågor syftade till att ge en bild av dels om det finns visst innehåll som barnen och ungdomarna mår dåligt av att se och dels hur de uppfattar sin egen situation när det gäller mediekonsumtion i förhållande till andra aktiviteter.

Medieinnehåll man mår dåligt av

Nedanstående fråga ställdes till samtliga.

Finns det något innehåll i TV, film, spel eller Internet som Du mår dåligt av att se? Du kan kryssa för flera svar.

Bas: Samtliga i respektive grupp

Barnen och de **unga** följer varandra relativt väl vad gäller synen på innehåll i TV, film, spel och Internet. Nio av tio har lämnat något svar på frågan och i genomsnitt har man kryssat för fyra eller fem svar var. **Barnen** har kryssat för fler alternativ än de **unga** och tar mer illa vid sig av till exempel våld (verkligt eller spelat), än vad de **unga** gör. De **unga** avviker mot **barnen** genom att de i högre utsträckning angivit att de mår dåligt av att se reklam (**unga** 21 % mot **barn** 11 %).

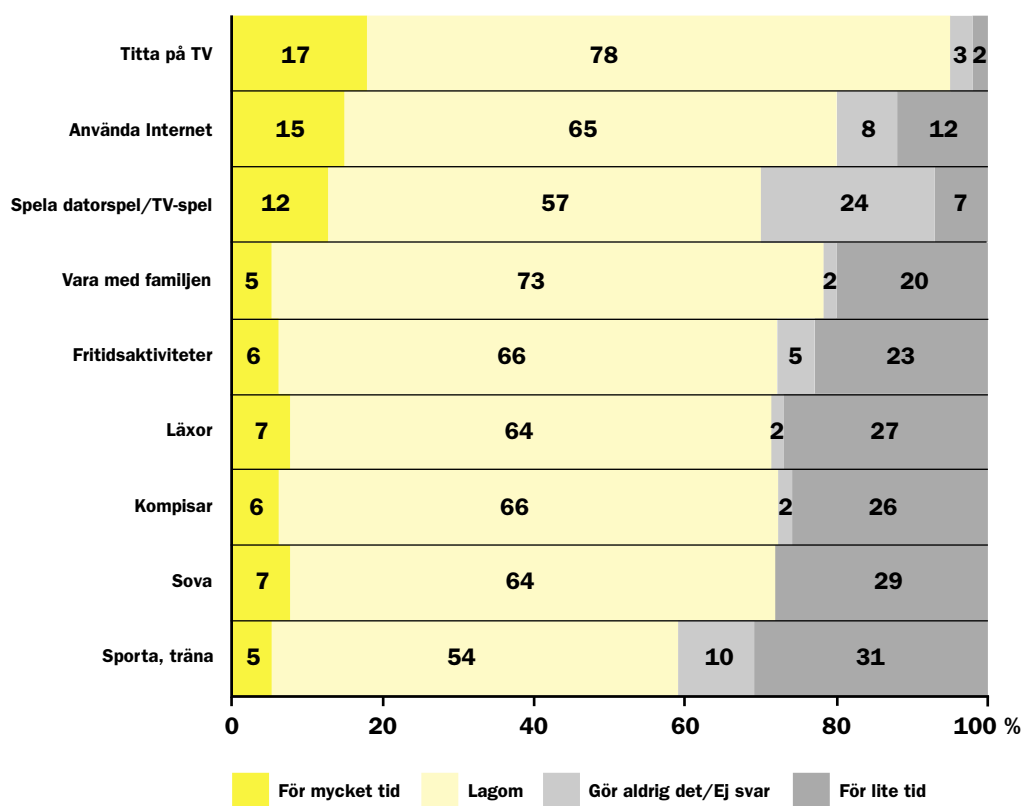
Generellt kan man säga att **barn** och **unga** mår dåligt av att se andra fara illa, framför allt andra barn, men även djur och andra människor (vuxna). Många uppger även att de mår dåligt av att se mobbning, sjuka människor och fattiga människor.

Flickorna har genomgående kryssat för fler saker de mår dåligt av att se, det gäller främst våld, mobbning och när människor eller djur lider. Flickorna har i genomsnitt kryssat för fem svar var medan pojkarna har kryssat för fyra svar var.

Ägnar man sin tid åt rätt saker?

Nedanstående fråga ställdes enbart till de unga.

**Tycker Du att Du ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för litet tid åt...
Svara med ett kryss på varje rad.**

Bas: Unga

Den ljusgula delen av stapeln visar att merparten av de **unga** tycker att de ägnar lagom med tid åt de olika aktiviteter de får ta ställning till i frågan. En rankningslista över vad man tycker att man ägnar för mycket tid åt ser ut på följande sätt:

- Titta på TV 17 %
- Använda Internet 15 %
- Spela datorspel/TV-spel 12 %
- Läxor 7 %

Det är vanligare att man upplever att man ägnar för lite tid åt vissa typer av aktiviteter:

- Sporta/träna 31 %
- Sova 29 %
- Läxor 27 %
- Kompisar 26 %
- Fritidsaktiviteter 23 %
- Vara med familjen 20 %

Ser man till andelen som säger sig ägna för mycket tid åt spel *och* TV *och* Internet så är denna andel liten, endast 1 %. Ser vi till andelen som angivit för mycket tid åt något av detta, så är andelen högre, 33 %.

Det finns en tendens att de som har regler kring sitt medieanvändande tycks vara något mer tillfreds (= välja alternativet "Lagom") när det gäller vissa aktiviteter. Till exempel svarar de som har regler om TV-tittande och spel i större utsträckning att de ägnar lagom med tid åt läxor och lagom med tid åt spelande. Vi ser även att de som har regler kring sitt Internetanvändande i högre utsträckning tycker att de ägnar lagom med tid åt Internet.

Däremot tycker högkonsumenterna till viss del att de ägnar för mycket tid åt "sitt" media:

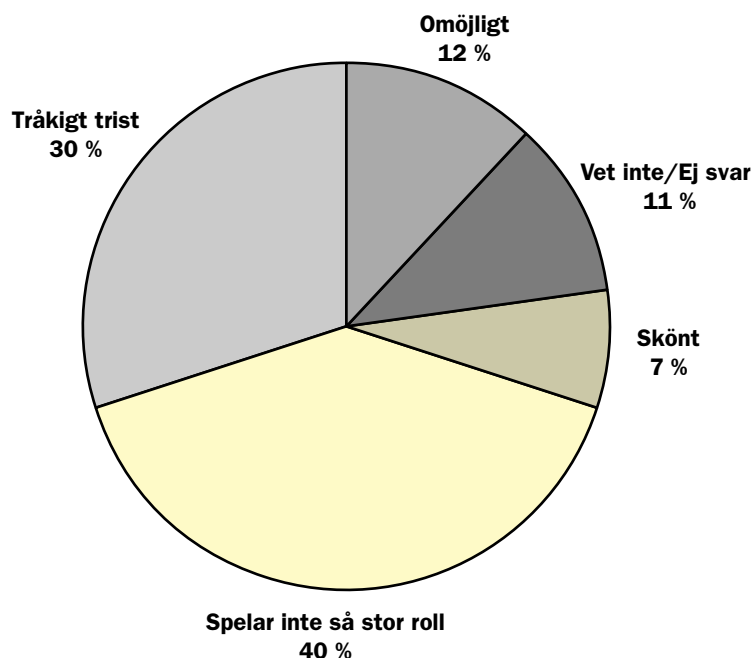
- 47 % av högkonsumenterna av Internet
- 40 % av högkonsumenterna av datorspel
- 37 % av högkonsumenterna av TV-spel
- 34 % av högkonsumenterna av TV

Man ser även en tendens att högkonsumenter av datorspel och Internet tycker att de ägnar för litet tid åt läxor och att högkonsumenterna av Internet tycker att de ägnar för litet tid åt att sporta/träna.

Hur skulle man uppleva en vecka utan medier?

En avslutande fråga ställdes till samtliga.

Hur skulle Du uppleva en vecka helt utan TV, datorspel och Internet?

Bas: Samtliga

7 % av samtliga barn och unga tycker att det vore skönt och 40 % att det inte skulle spela så stor roll. 30 % tycker att det vore tråkigt och 12 % direkt omöjligt. 11 % vet inte.

Resultatet skiljer sig något mellan barnen och de unga, fler barn tenderar att svara att det inte spelar så stor roll medan de unga i större utsträckning angivit att det är omöjligt.

Bas: Samtliga	Barn %	Unga %
Skönt	7	7
Spelar inte så stor roll	43	37
Tråkigt, trist	27	32
Omöjligt	9	14
Vet inte	11	8
Ej svar	2	1

Högkonsumenter, främst av TV, datorspel och Internet, uttrycker i högre utsträckning att det skulle vara tråkigt och trist, rent av omöjligt med en vecka utan TV, datorspel och Internet.

Högkonsumenter					
Bas: Samtliga	TV %	Video/DVD %	Datorspel %	TV-spel %	Internet %
Skönt	5	8	6	5	8
Spelar inte så stor roll	27	41	22	28	19
Tråkigt, trist	35	22	35	41	40
Omöjligt	20	16	26	20	25
Vet inte	11	8	7	5	7
Ej svar	1	5	4	2	2

6. Kommentarer till delmålgrupper

I den föregående genomgången har delmålgrupperna högkonsumenter och barn och unga som har regler eller överenskommelser med föräldrarna kring TV-tittande, spelande eller Internetanvändande kommenterats på olika sätt. Här följer en kort beskrivning av hur dessa delmålgrupper ser ut.

Högkonsumenter

Högkonsumenter av TV (21 %). Är lika ofta flickor som pojkar. Möjligen litet äldre än genomsnittet för undersökningen. Har ofta en TV på rummet, med fler kanaler än SVT1, SVT2 och TV4. När de ska tala om vad de gör på sin fritid anger de i genomsnitt 7 aktiviteter (av 14 möjliga) - sport, djur, instrument och kompisar nämns i något lägre utsträckning vid en jämförelse med genomsnittet. Använder även andra medier i högre utsträckning än genomsnittet.

Högkonsumenter av Internet (15 %). Lika ofta flickor som pojkar. Äldsta gruppen ibland högkonsumenterna, hälften är 14 år eller äldre. Har ofta TV med flera kanaler, video/DVD och/eller dator på rummet. Nämner i genomsnitt 6,8 aktiviteter när de ska beskriva vad de gör på fritiden, de har i lägre utsträckning kryssat för många av de olika aktiviteterna, utom att lyssna på musik och att träffa kompisar, där man ligger högre. Använder andra medier, förutom TV-spel, i högre grad än genomsnittet.

Högkonsumenter av datorspel (8 %). Klar övervikt av pojkar, möjligen litet äldre än genomsnittet för undersökningen. Har ofta TV med flera kanaler, TV-spel och dator på rummet. Nämner 7,5 aktiviteter, i något högre utsträckning Internet och i något mindre utsträckning sport och läxor. Använder även andra medier i högre grad.

Högkonsumenter av TV-spel (4 %). Majoriteten är pojkar. Har ofta TV med flera kanaler, video/DVD och TV-spel på rummet. Nämner 7,6 aktiviteter när de ska tala om vad de gör på fritiden. Bortsett från Internet använder de även andra medier i högre grad.

Barn och unga med regler

Regler för Internet (65 %). Lika ofta flickor som pojkar. Nämner i genomsnitt 7,3 aktiviteter och svarar i nivå med genomsnittet för flertalet aktiviteter. Något fler har dock kryssat för Internet och datorspel. Sett till en vanlig dag använder de dock media ungefär som genomsnittet.

Regler för TV/video/DVD (62 %). Lika ofta flickor som pojkar. Främst yngre barn, under 12 år. Har mer sällan TV eller video/DVD på rummet. Nämner i genomsnitt 7,6 aktiviteter när de ska beskriva sin fritid, ligger högt på många aktiviteter. Internet är ett undantag, vilket kan förklaras av deras ålder. Tittar mindre på TV än genomsnittet.

Regler för datorspel/TV-spel (53 %). En övervikt av pojkar, troligen för att dessa spelar mer. Oftast yngre, majoriteten är under 12 år. Har mer sällan TV eller video/DVD på rummet men oftare TV-spel. Har kryssat för 7,6 aktiviteter, många i större utsträckning än genomsnittet (Internet är ett undantag), bl.a. datorspel och TV-spel. Tittar på TV i mindre utsträckning än genomsnittet.

Fakta om undersökningen

ARS Research AB har på uppdrag av Medierådet genomfört en undersökning bland barn och unga för att få en bild av användningen och upplevelsen av TV, datorspel och Internet.

Undersökningen genomfördes 16 mars – 12 maj 2005. Undersökningen genomfördes genom en postal enkät, med tre påminnelser. Urvalet bestod av 2000 barn och ungdomar 9-15 år och genererade en svarsfrekvens på 72 %.

Målgruppen. Målgruppen för undersökningen är barn och ungdomar 9-15 år. Dessa är delade i två grupper:

- 9-11 år (upp till 12 år)
- 12-15 år (upp till 16 år)

Den första gruppen består av barn som har fyllt 9 år under 2004, dvs. normalt går i tredje klass, upp till 11-åringar som ej fyllt 12 år vid tidpunkten för urvalsdragningen (gränsen drogs vid 31 mars).

Den andra gruppen består av barn som fyller 12 år från och med urvalsdragningen, men ej hade fyllt 16 år vid samma tillfälle.

Metod. Undersökningen är genomförd som en kvantitativ urvalsundersökning med postal enkät. Enkäten adresserades till "Målsman för" följt av barnets namn. Med utskicket följde ett brev från Medierådet vilket förklarade bakgrunden till undersökningen samt formulär och förfrankerat svarskuvert. Utskicket följdes upp med tre postala påminnelser, den första i form av ett kort brev, den andra och tredje i form av följebrev med nytt frågeformulär och förfrankerat svarskuvert.

Omfattning och urval. Urvalet drogs slumpmässigt ur det centrala befolkningsregistret, enligt de målgruppsdefinitioner som beskrivits ovan. Sammanlagt skickades enkäter ut till 2000 barn och ungdomar, 1000 i vardera urvalsgrupp.

Frågeformulär. Frågeformulär har utarbetats i två versioner, en grundversion för de yngre barnen och en längre, något vidareutvecklad version för de äldre barnen/ungdomarna. Frågeformulären utarbetades i samråd med Medierådet och godkändes av uppdragsgivaren före fältarbetets start.

Fältarbetsperiod. Undersökningen pågick mellan 16 mars och 12 maj 2005.

Bortfall. Fältarbetet har genererat en god svarsfrekvens. Det har varit få negativa reaktioner, trots att ämnet av vissa kan ha upplevts som känsligt.

	Totalt	Grupp 9–11 år	Grupp 12–15 år
Bruttourval	2 000	1 000	1 000
<i>A-bortfall</i>	13	5	8
Postretur	11	5	6
Handikappad	2		2
Nettourval	1 987	995	992
<i>B-bortfall</i>	11	7	4
Vägran	10	7	3
Ofullständigt ifyllt formulär	1		1
Antal databearbetade svar	1425	712	713
Svarsfrekvens i %	72 %	72 %	72 %

ISSN-1102-447X
Grafisk form: John Eyre
Tryck: Edita Norstedts Tryckeri 2005

Medierådet är en kommitté inom Regeringskansliet som arbetar med frågor om mediepåverkan och barns och ungas mediesituation, med syfte att minska riskerna för skadlig påverkan. Uppdraget gäller alla rörliga bildmedier, exempelvis film, TV, datorspel och Internet. I korthet skall rådet:

- Vara expert på medieutvecklingen och dess konsekvenser för barn och unga
- Följa forskningen om mediepåverkan samt sprida fakta och ge vägledning
- Driva på branschernas självreglering
- Verka för ökad mediekunskap i skolan
- Skydda och stärka barn i det nya medielandskapet i samarbete med andra aktörer
- Följa den internationella utvecklingen och delta i internationellt samarbete på området

Ungar & Medier 2005 är den första omfattande studien om medievardagen för barn och unga, byggd på deras egna erfarenheter. Här ges svar på vilka medier de använder, hur länge och varför. Här finns också fakta om familjesituationen, om det finns regler i hemmet, om man diskuterar medier i familjen. Svaren ger också insikt om varför dokusåpor eller datorspel attraherar barn och unga, liksom om skillnader mellan flickors och pojkars användning och upplevelser.

Medierådet

Utbildnings- och kulturdepartementet, 103 33 Stockholm

Tel. 08-405 10 00, info@medieradet.se, www.medieradet.se